

Buurtsportcoaches van start!

Nulmeting buurtsportcoaches in de gemeente Rotterdam

April 2014

Colofon

Titel

Buurtsportcoaches van start!

Nulmeting buurtsportcoaches in de gemeente Rotterdam – April 2014

Rapportage

Marja Leijenhorst, MSc.

Nathalie Daalder, MSc.

Jarno Hilhorst, MSc.

Een rapportage opgemaakt door Kennispraktijk (www.kennispraktijk.nl). Kennispraktijk adviseert bedrijven, overheden en instellingen die zich bezighouden met sport & bewegen, onderwijs en gezondheid.

© 2014

Opdrachtgever

Gemeente Rotterdam

Met dank aan...

De actieve medewerking en open houding van de buurtsportcoaches, maatschappelijke instellingen en medewerkers van de gemeente Rotterdam, die betrokken zijn bij de inzet van buurtsportcoaches.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting.....	4
Inleiding.....	6
1. De buurtsportcoaches in Rotterdam	8
2. Opzet van de nulmeting.....	10
3. Totaalbeeld nulmeting.....	12
3.1 Beschrijving onderzoeksgroep	12
3.2 Doelgroepen en buurten	13
3.3 Schets beginsituaties.....	16
3.4 Doelen en neveneffecten	18
3.5 Taken en werkwijze	23
3.6 Samenwerking in de buurt.....	27
3.7 Verwachte bepalende succesfactoren en mogelijke struikelblokken.....	28
3.8 Organisatorische randvoorwaarden.....	31
3.9 Gevraagde competenties.....	31
3.10 Eerste ervaringen	32
4. Opvallende verschillen lichting één en lichting twee	34
5. Conclusies en overwegingen.....	36
5.1 Inhoudelijk.....	36
5.2 Reflectie op de gekozen werkwijze van de gemeente Rotterdam	41
5.3 Monitoring.....	42

Samenvatting

Vanuit de Brede impuls combinatiefuncties is door diverse partijen in Rotterdam in het najaar 2012/ voorjaar 2013 15,8 fte buurtsportcoaches aangesteld en vanaf de zomer 2013 tot begin 2014 12,5 fte buurtsportcoaches. Met ophoging van bestaande aanstellingen uit de eerste ronde, een openstaande vacature en (extra) inzet voor coördinatie komt de totale inzet van de buurtsportcoaches in Rotterdam op 32,3 fte. Organisaties uit de gemeente Rotterdam konden via het subsidieportaal van de gemeente Rijksmiddelen aanvragen voor veertig procent van de loonkosten van een buurtsportcoach. De aanvragende organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het werkgeverschap en de zestig procent cofinanciering.

Dit rapport bevat de resultaten van de nulmeting buurtsportcoaches in Rotterdam. Door de ervaringen met de inzet van buurtsportcoaches te monitoren met de buurtsportcoaches zelf, de maatschappelijke partners en de gemeente kan het ingezette beleid waar wenselijk en haalbaar worden aangescherpt. De effectiviteit van het beleid met buurtsportcoaches kan zo doorlopend worden versterkt. Daarnaast zorgt monitoring er voor dat er legitimering plaatsvindt voor de inzet van Rijksmiddelen. Het gaat in deze nulmeting voornamelijk om het helder uiteen zetten van de startsituatie en beoogde effecten. Het gaat er nog niet zozeer om dat ervaren resultaten en effecten in kaart worden gebracht. Aan de hand van online vragenlijsten en verdiepende interviews, bij zowel buurtsportcoaches zelf als hun maatschappelijke partners, is de nulmeting uitgevoerd.

Algemene resultaten

In de deelgemeente¹ Feijenoord zijn de meeste buurtsportcoaches actief (twaalf). Ook in de deelgemeenten Charlois, IJsselmonde, Noord en Delfshaven zijn zeven of meer buurtsportcoaches werkzaam. In Hoogvliet en de Haven- en Industriegebieden zijn geen buurtsportcoaches actief. In Pernis, Hoek van Holland en Overschie zijn één of twee buurtsportcoaches actief, ondanks de lage sportparticipatie daar. De buurtsportcoaches richten zich het meest op jeugd/jongeren van 12 tot 18 jaar, senioren vanaf 55 jaar en kinderen van 6 tot 12 jaar. De buurtsportcoaches zijn vrij uitgesproken over het feit dat ze werken voor een specifieke doelgroep en niet voor een buurtorganisatie. De meeste buurtsportcoaches werken dus in een specifieke deelgemeente met specifieke doelgroepen. De beginsituatie is mede hierdoor (maar ook afhankelijk van bijvoorbeeld historie en bestaand netwerk) per buurtsportcoach sterk verschillend. De buurtsportcoaches werken naast de sportsector vooral samen met organisaties uit de sectoren onderwijs, welzijn en (jeugd)zorg.

Er zijn verschillende doelen waar de buurtsportcoaches op worden ingezet. Meer dan driekwart (76%) van de buurtsportcoaches heeft als doel het verbeteren van beweeggedrag/ gezonde leefstijl van Rotterdammers. Bijna net zoveel buurtsportcoach (73%) hebben het verhogen van sportparticipatie van Rotterdammers naar 70% in 2016 als doel. Daarnaast wordt het verbeteren van sociale cohesie & maatschappelijke participatie van Rotterdammers door tweederde van de buurtsportcoach als doel genoemd. Dit doen ze door behoeften van de

¹ Per maart 2014 zijn de Rotterdamse deelgemeenten opgeheven en zijn gebiedscommissies van start gegaan. In deze rapportage wordt de 'oude' benaming deelgemeenten gehanteerd.

doelgroep te achterhalen waarbij ze deels zelf sportaanbod uitvoeren en deels dit door andere organisaties te laten doen. De buurtsportcoaches zien hun taken vooral in het leggen of verbeteren van samenwerkingsverbanden, coördineren en organiseren & plannen van activiteiten aanbod.

Communicatie met zowel de doelgroep als de betrokken partijen worden beide gezien als bepalende factoren voor het behalen van de doelstellingen. De vaardigheden om zowel op strategisch, tactisch als operationeel niveau te communiceren zijn van groot belang om de beoogde effecten te realiseren, aldus de buurtsportcoaches en betrokken partijen.

De Rotterdamse aanpak

De gemeente Rotterdam voert regie over de inzet van de buurtsportcoaches. De gemeente heeft een kader opgesteld waaraan initiatieven worden getoetst. Als de aanvragen vanuit het veld niet passen in het toetsingskader, dan adviseert de gemeente de aanvragende organisaties over aanpassingen waarna honorering van de aanvraag wel mogelijk wordt. Door het werkgeverschap en de cofinanciering volledig bij maatschappelijke partijen te beleggen is er geen financiële inbreng vanuit de gemeente nodig. Hierdoor zijn er geen financiële risico's voor de gemeente bij de inzet van de buurtsportcoaches. Het voordeel hiervan is dat de inzet minder afhankelijk is van het politiek-bestuurlijke klimaat en continuïteit in deelname aan de landelijke impuls tot en met 2016 relatief eenvoudig gewaarborgd is. Echter een groot deel van de cofinanciering van verschillende buurtsportcoaches ligt bij de 'oude deelgemeenten' ligt. Daarmee is met het opheffen van de deelgemeenten de inzet van de buurtsportcoach toch meer afhankelijk gebleken van het politiek-bestuurlijke klimaat dan voorheen.

Een belangrijk kenmerk van de Rotterdamse aanpak tot slot, is dat er grote verschillen in doelen, functieprofielen en startsituaties van buurtsportcoaches zijn doordat de aanvragen vanuit uiteenlopende partners worden gedaan. Dit kan als een nadeel worden gezien. Er is namelijk niet één duidelijk profiel en hierdoor geen simpele uitleg wat een buurtsportcoach (in Rotterdam) is. Dit kan bij de politiek, burgers en niet direct betrokken maatschappelijke organisatie (ook sportverenigingen) vragen oproepen. De gemeente kan hierin een belangrijke rol spelen om de inzet van de buurtsportcoach in Rotterdam duidelijk te maken

Inleiding

“Ik ben een soort Barbapapa”, zo omschreef één van de Rotterdamse buurtsportcoaches zichzelf bij een interview in het kader van deze nulmeting. Barbapapa’s zijn zeer flexibel en kunnen hun gedaante in iedere gewenste vorm veranderen. Buurtsportcoaches worden gezien als verbindende professionals die flexibel moeten omgaan met wisselende omstandigheden waarin ze werken. Die omstandigheden hebben onder meer te maken met wensen en mogelijkheden van inactieve doelgroepen, samenwerking met vrijwilligersorganisaties, culturen in sectoren en samenwerking met organisaties die bezuinigen en reorganiseren. Dit vormt een dynamische en uitdagende context voor deze nieuwe sportprofessional (buurtsportcoach) om in te werken.

De functie Buurtsportcoach komt voort uit het Rijksprogramma ‘Sport en Bewegen in de Buurt’, dat in februari 2012 officieel is gestart. Onderdeel van dit programma is de regeling ‘Brede impuls combinatiefuncties’. Deze nieuwe regeling bouwt voort op de Impuls brede scholen, sport en cultuur (2008-2012) waarbij combinatiefuncties worden ingezet voor de sectoren onderwijs, sport en cultuur. De nieuwe regeling ‘Brede impuls combinatiefuncties’ betreft een uitbreiding en een bredere inzet van combinatiefuncties met extra buurtsportcoaches.

De buurtsportcoach in Rotterdam

De gemeente Rotterdam neemt deel aan Sport en Bewegen in de Buurt en dat houdt in dat de komende jaren (2012-2016) buurtsportcoaches worden aangesteld door diverse partijen in de stad. Deze buurtsportcoaches komen dus niet in dienst van de gemeente Rotterdam. Het gaat hierbij om 32 fte² die vanaf 2012 worden aangesteld met veertig procent Rijksbijdrage voor de loonkosten. De buurtsportcoaches streven ernaar om inactieve doelgroepen in Rotterdam in beweging te krijgen, zodat zij blijvend een gezonde leefstijl aannemen. Deze buurtsportcoaches worden allemaal werkzaam op het snijvlak van sport en bewegen in relatie tot andere belangrijke sectoren in de stad zoals zorg, onderwijs, cultuur en welzijn. Belangrijkste voorwaarde is dat er meer sport- en beweegaanbod wordt gerealiseerd in het gebied waar de buurtsportcoach wordt ingezet. Dit kan dus door de buurtsportcoach zelf worden gerealiseerd of door andere partijen die dit in samenspraak met de buurtsportcoach vormgeven.

Om zicht te houden op de voortgang en opbrengsten van de inzet van deze buurtsportcoaches hecht de gemeente Rotterdam veel waarde aan een zorgvuldige monitoring. Door met enige regelmaat op planmatige wijze gegevens te verzamelen wordt een kwaliteitscyclus van reflectie en verbetering ingericht. Aan de hand van de ervaringen die worden opgedaan kan zo het beleid worden aangescherpt zodat de effectiviteit van de inzet van buurtsportcoaches doorlopend kan worden versterkt. Daarnaast zorgt monitoring er voor dat er legitimering plaatsvindt over de inzet van Rijksmiddelen. Om de monitoring goed in te richten heeft de

² De gemeente Rotterdam ontvangt 40% van de loonkosten van 32 fte buurtsportcoaches vanuit het Rijk. In totaal wordt 32,3 fte ingevuld. 30,4 fte hiervan is op basis van 31 aanvragen ingevuld door maatschappelijke partners. 0,9 fte is door de gemeente ingevuld voor coördinatie, organisatie, beoordeling etc. van deze impuls. 1.0 fte is nog vacant.

gemeente Rotterdam advies- en onderzoeksbureau Kennispraktijk gevraagd om in het voorjaar van 2013 een nulmeting buurtsportcoaches voor de eerste lichting en in het voorjaar van 2014 voor de tweede lichting in te richten en uit te voeren.

Dit rapport bevat de resultaten van de nulmeting van de monitoring van de buurtsportcoaches in Rotterdam (eerste en tweede lichting). In deze nulmeting ligt de nadruk op het in kaart brengen van de situatie bij de start van de aanstelling van de buurtsportcoaches. Hierbij gaat het grotendeels nog niet om ervaren resultaten en effecten, maar om beoogde/ verwachte inzet, resultaten en effecten.

Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd in verschillende hoofdstukken. In hoofdstuk 1 wordt allereerst een beschrijving gegeven van de Rotterdamse opzet en invulling van de 'Brede impuls combinatiefuncties'. Hoofdstuk 2 geeft weer hoe de nulmeting is ingericht en welke onderzoeksmethoden zijn gebruikt. Hoofdstuk 3 vormt de kern van de rapportage met een beschrijving van de onderzoeksgroep en een presentatie van de startsituatie en eventuele resultaten per thema. Aan de hand van tabellen worden de meest opvallende zaken gepresenteerd en vervolgens in de tekst besproken. In hoofdstuk 4 worden kort de verschillen tussen de inzet van de buurtsportcoaches in de eerste lichting en de tweede lichting besproken. Tot slot volgt in hoofdstuk 5 een aantal conclusies en aanbevelingen. In het losse bijlagenboek³ is verdiepende informatie per buurtsportcoach en een schematische weergave van de monitoring van de buurtsportcoaches in Rotterdam opgenomen.

³ Buurtsportcoaches van start! – BIJLAGENBOEK (2014)

1. De buurtsportcoaches in Rotterdam

Op 4 juli 2012 is door de wethouder sport van de gemeente Rotterdam een notitie vastgesteld over de inzet van buurtsportcoaches in Rotterdam. Met het akkoord op deze notitie zijn verschillende partijen uit het werkveld aan de slag gegaan met het aanstellen van buurtsportcoaches. Ze hebben hiervoor activiteitenplannen opgesteld en via het subsidieportaal van de gemeente Rotterdam Rijkssubsidie aangevraagd.

De gemeente Rotterdam heeft ervoor gekozen om de buurtsportcoaches in dienst te laten treden bij de aanvrager en ook daar de eindverantwoordelijkheid voor de cofinanciering neer te leggen. Dit betekent dat partijen in de gemeente Rotterdam via de gemeente Rijksmiddelen konden aanvragen voor veertig procent van de loonkosten van een buurtsportcoach.

De gemeente Rotterdam heeft een aantal voorwaarden gesteld aan partijen in Rotterdam die de buurtsportcoach willen inzetten. Deze voorwaarden zijn:

- Aantoonbaar meer sport- en beweegaanbod in het gebied waar de buurtsportcoach wordt ingezet;
- De buurtsportcoach is werkzaam in minimaal twee sectoren en zorgt voor verbinding van sport en beweegaanbod met minimaal 1 andere sector in de stad zoals gezondheid, veiligheid, welzijn, cultuur en onderwijs;
- De inzet moet passen binnen het beleid van de gemeente Rotterdam; Sportnota 2016, UP sport 2011-2014 en doelstellingen uit het collegewerkprogramma;
- Inzet vooral op de doelgroepen van het UP Sport: naast jeugd ook ouderen en mensen met een beperking;
- Aandacht voor wijken waar de sportparticipatie laag is;
- Zorg dragen voor 60% financiering (€30.000 voor 1 fte) voor minimaal twee jaar (mag door diverse partijen gefinancierd worden);
- Jaarlijks rapportage met de resultaten op de in de beschikking gestelde prestatie indicatoren.

Partijen in Rotterdam zijn vanuit de gemeente actief benaderd (en partijen hebben de gemeente benaderd) om te inventariseren welke partijen een buurtsportcoach zouden willen inzetten. De partijen is gevraagd om aan te geven voor welke sectoren, doelgroepen en doelen ze de buurtsportcoach zouden gaan inzetten. Ook is gevraagd hoe ze de 60% cofinanciering zouden organiseren.

Verschillende partijen hebben subsidieaanvragen voor de inzet van een buurtsportcoach ingediend. Hiervan is voor de jaren 2012 en 2013 15,8 fte gehonoreerd. De buurtsportcoaches zijn vanaf najaar 2012 onder regie van de gemeente aangesteld door uiteenlopende maatschappelijke partners in Rotterdam. Begin 2013 is vanuit de Rijksoverheid toegezegd dat de gemeente Rotterdam de inzet van de buurtsportcoach mag uitbreiden tot 32 fte. Deze extra aanstellingen zijn vanaf medio 2013 ingevuld. Voor 2013 en 2014 is 13,5 fte gehonoreerd,

waarvan 1 fte niet is meegenomen in deze 0-metingIng omdat deze pas aangesteld is na uitvoering van de meting. In paragraaf 3.1 wordt aangegeven bij welke organisaties de buurtsportcoaches zijn aangesteld.

2. Opzet van de nulmeting

Bij de nulmeting ligt de nadruk op het in kaart brengen van de situatie bij de start van de aanstelling van de buurtsportcoach. Daarbij gaat het nog niet om ervaren resultaten en effecten, maar om beoogde/ verwachte inzet, resultaten en effecten. Ook wordt in kaart gebracht hoe de lokale situatie is bij aanvang van de inzet van de buurtsportcoach onder andere op het gebied van sportparticipatie, maar bijvoorbeeld ook op het gebied van bestaande samenwerking tussen maatschappelijke organisaties en de bekendheid van de buurtsportcoach met de wijk. Dit zorgt ervoor dat bij latere metingen kan worden vastgesteld of de verwachtingen zijn uitgekomen en beoogde effecten zijn gerealiseerd.

De nulmeting buurtsportcoaches bestaat grofweg uit twee onderdelen. In eerste instantie is nagegaan welke gegevens met welke instrumenten verzameld moeten worden. Vervolgens zijn daadwerkelijk gegevens verzameld en is deze rapportage opgemaakt.

De geformuleerde doelen als basis

Bij de uitwerking en planning van de monitoring vormden de beoogde doelstellingen en resultaten het belangrijkste uitgangspunt. Naast de gemeentelijke doelstellingen (uit de Sportnota 2016, UP sport 2011-2014 en doelstellingen uit het collegewerkprogramma) is ook de koppeling gemaakt met de activiteitenplannen van de buurtsportcoaches, waarin de aanvragende organisaties een beknopt overzicht geven van aanpak, resultaten en doelen waaraan wordt gewerkt.

Meetinstrumenten

In twee werksessies is bepaald welke indicatoren en meetinstrumenten gekoppeld konden worden aan de gekozen aanpak en gestelde doelen ten behoeve van de monitoring in de periode 2012 - 2014. Vervolgens zijn de meetinstrumenten verder ontwikkeld. Er zijn twee online vragenlijsten opgesteld, één voor de buurtsportcoaches en één voor de betrokken partijen (sportverenigingen, scholen, buurtverenigingen, welzijnsorganisaties, gezondheidskundigen etc.). Om een overzicht te krijgen van de betrokken partijen zijn de buurtsportcoaches zelf gevraagd een overzicht te maken van samenwerkingspartners en andere betrokkenen bij hun inzet. Daarnaast zijn er twee interviewleidraden opgesteld voor het houden van verdiepende gesprekken om de achterliggende opvattingen en redeneerlijnen specifiek te beschrijven. Voor de 0-meting van de eerste en tweede lichting buurtsportcoaches zijn dezelfde meetinstrumenten gebruikt. Bij de tweede lichting is in de vragenlijst voor de buurtsportcoaches één vraag weggelaten. Deze vraag is bij de eerste lichting niet gebruikt in de (tussen)rapportage en heeft daarom geen effect op de vergelijkbaarheid tussen, en het samenvoegen van, de 0-meting van de beide lichtingen.

Verdiepende gesprekken

Voor het plannen van verdiepende gesprekken is contact gezocht met de buurtsportcoaches. Zij zijn gevraagd een bijeenkomst te organiseren voor de onderzoeker met een aantal maatschappelijke partners en daaraan voorafgaand een uur in te plannen voor een verdiepend gesprek tussen de onderzoeker en de buurtsportcoach

zelf. Het bleek voor een aantal van de buurtsportcoaches lastig om meerdere maatschappelijke partners tegelijk bij elkaar te krijgen en/of om de gesprekken met de maatschappelijke partners en het eigen gesprek op de zelfde dag te plannen. Hierdoor zijn deze groeps gesprekken vervangen door één-op-één gesprekken of telefonische interviews. De gesprekken verliepen in goede orde en er is veel aanvullende informatie verkregen.

Samen levert de informatie vanuit deze verschillende instrumenten een algemeen totaalbeeld van de beginsituatie van de buurtsportcoaches in Rotterdam.

3. Totaalbeeld nulmeting

Het totaalbeeld van de nulmeting bestaat uit een beschrijving van de buurtsportcoaches over hun startsituatie en de eerste resultaten. Deze beschrijving is aangevuld met informatie van de betrokken maatschappelijke partijen over de startsituatie en de eerste resultaten. Ook worden regelmatig overeenkomsten en verschillen weergegeven tussen het beeld van de buurtsportcoaches en dat van de betrokken partijen. In tekstkaders zijn soms illustratieve of opvallende uitspraken van de buurtsportcoaches of betrokken partners opgenomen.

Naast de uitkomsten van de vragenlijsten en gesprekken is ook de andere documentatie (aanvragen, activiteitenplannen, resultaten richting de gemeente op basis van prestatie-indicatoren) meegenomen bij de beschrijving van de resultaten. In het bijlagenboek zijn korte schetsen van de startsituatie per buurtsportcoach weergegeven.

3.1 Beschrijving onderzoeksgroep

Er zijn door de gemeente Rotterdam 31 aanvragen voor de inzet van een buurtsportcoach gehonoreerd. Op deze 31 aanvragen wordt 30,4 fte aan buurtsportcoaches ingezet. Er zijn enkele aanvragen waarbij de beschikbare uren verdeeld zijn over twee of drie personen. In dit onderzoek zijn 29 verschillende buurtsportcoaches benaderd (één per aanvraag, waarbij twee aanvragen al wel gehonoreerd zijn maar waarop nog geen buurtsportcoach werkzaam is/ was op het moment van het onderzoek). Alle benaderde buurtsportcoaches hebben de vragenlijst ingevuld en hebben deelgenomen aan een verdiepend gesprek. De meeste buurtsportcoaches hebben een fulltime aanstelling. De eerste buurtsportcoach is officieel gestart op 1 september 2012, de laatste op 1 februari 2014. De grootste groep is op 1 januari 2013 in dienst getreden als buurtsportcoach.

De buurtsportcoaches zijn verdeeld over zeventien verschillende werkgevers.

1. Buurtlab
2. Careyn
3. De Betrokken Spartaan
4. Dynamisch Delfshaven
5. Excelsior 4 All
6. Feyenoord Rotterdam N.V. *(hier zijn vanuit drie aanvragen buurtsportcoaches aangesteld)*
7. Sportstimulering deelgemeente Noord (Gemeente Rotterdam)
8. HARO Rotterdam
9. Hockeyclub Feijenoord *(hier zijn vanuit twee aanvragen buurtsportcoaches aangesteld)*
10. Peutersport Nederland
11. Push
12. Rotterdam Sportsupport *(hier zijn vanuit acht aanvragen buurtsportcoaches aangesteld)*

13. SKVR* (*hier zijn vanuit drie aanvragen buurtsportcoaches aangesteld*)
14. Thuis op straat (*hier zijn vanuit drie aanvragen buurtsportcoaches aangesteld*)
15. TPP
16. WijkFitness (*hier zijn vanuit twee aanvragen buurtsportcoaches aangesteld*)

* Eén van de buurtsportcoaches aangesteld bij SKVR was het eerste jaar aangesteld bij het HipHopHuis.

Alle 29 benaderde buurtsportcoaches (100%) hebben de online vragenlijst ingevuld en deelgenomen aan een (individueel) verdiepend gesprek. Van de 212 benaderde maatschappelijke partners hebben er 96 de online vragenlijst ingevuld (45,3%) en hebben 49 mensen van betrokken organisaties deelgenomen aan een (groeps-) gesprek, bijna allemaal vanuit verschillende organisaties. De partners die de vragenlijst invulden, hebben aangegeven tot welke sector ze hun organisatie rekenen. Het meest vertegenwoordigd is de sector sport (41x) gevolgd door de sectoren onderwijs (17x) en welzijn (17x). Daarnaast zijn er nog één of enkele respondenten vanuit de 'sectoren' (jeugd)zorg (5x), overheid (3x) en cultuur (1x). Tot slot noemden de organisaties nog een aantal overige sectoren, zoals speeltuin/kinderboerderij, buurthuis en gezondheid. Het is logisch dat de sportsector het meest vertegenwoordigd is omdat sport als verplichte betrokken sector is aangemerkt bij de inzet van een buurtsportcoach. De partners hebben aangegeven in relatie tot welke buurtsportcoach zij de vragenlijst hebben ingevuld. Het aantal respondenten per buurtsportcoach is gemiddeld 3,7 (minimaal 1, maximaal 9). Het feit dat de maatschappelijke partijen niet evenredig verdeeld zijn over de verschillende buurtsportcoaches heeft effect op de gepresenteerde statistieken van de maatschappelijke partijen in dit rapport.

3.2 Doelgroepen en buurten

In deze paragraaf wordt weergegeven welke doelgroepen en buurten door de buurtsportcoaches worden bediend.

De buurtsportcoaches hebben aangegeven op welke doelgroepen zij zich specifiek richten. In tabel 1 worden de resultaten weergegeven. De buurtsportcoaches richten zich het meest op jeugd/jongeren van 12 tot 18 jaar (41%), gevolgd door senioren (38%), kinderen van 6 tot 12 jaar (35%) en volwassenen (28%) (zie tabel 1). Ook richt bijna een kwart van de buurtsportcoaches zich op allochtonen als specifieke doelgroep. Bij de toelichting voor de keuze 'Anders, namelijk' worden de doelgroepen 'onderwijs algemeen', 'werkers in de jeugdzorg', 'mensen met afstand tot bewegen', en 'alle bovenstaande doelgroepen excl. werklozen en chronisch zieken' genoemd.

Tabel 1: Doelgroep waar de buurtsportcoach zich specifiek op richt (minimaal 1 maximaal 3 antwoorden mogelijk)⁴

	BSC ⁵ (n ⁶ =29)
Jeugd / jongeren (12 tot 18 jaar)	41 %
Senioren (55+)	38 %
Kinderen (6 tot 12 jaar)	35 %
Volwassenen (18 tot 55 jaar)	28 %
Allochtonen	24 %
Mensen met een beperking	21 %
Vrouwen	21 %
Chronisch zieken	10 %
Jongere kinderen (tot 6 jaar)	10 %
Werklozen	7 %
Geen specifieke doelgroep	0 %
Anders namelijk	14 %

De doelgroepen waar de buurtsportcoaches zich op richten sluiten grotendeels aan bij de vooraf gestelde voorwaarden. Hierbij is aangegeven dat op de doelgroepen van het UP Sport (jeugd, ouderen en mensen met een beperking) vooral moet worden ingezet. Op de doelgroep ‘mensen met een beperking’ wordt het minste ingezet (iets meer dan één op de vijf buurtsportcoaches). Uit de gesprekken komt naar voren dat naast de beoogde doelgroepen vaak ook andere doelgroepen in beeld zijn. Bijvoorbeeld bij een activiteit voor kinderen kunnen ook de ouders als doelgroep worden meegenomen. Daarnaast hanteren sommige buurtsportcoaches juist specifiekere doelgroepen dan in de vragenlijst vermeldt, zoals allochtone meiden of kinderen met een beperking.

“Doel is dat iedereen gaat bewegen. Hiervoor moeten de verenigingen toegankelijker worden voor de doelgroepen en moeten de doelgroepen de mogelijkheden van de sportvereniging kennen. De doelgroepen zijn voornamelijk mensen met een gezondheidsprobleem en vrouwen van allochtone afkomst.” – buurtsportcoach

De buurtsportcoaches is ook gevraagd aan te geven op welke deelgemeente en wijken ze zich zullen gaan richten. Deelgemeente Feijenoord wordt veruit het meeste bediend (zie Tabel 2). Twaalf buurtsportcoaches geven aan daar actief te zijn. De wijken Hillesluis, Feijenoord en de Afrikaanderwijk worden binnen de deelgemeente Feijenoord het meest genoemd als werkterrein door de buurtsportcoaches (zie Tabel 3: **Wijken in deelgemeente Feijenoord waar de buurtsportcoach zich specifiek op richt**). Ook in de deelgemeenten Charlois (8), IJsselmonde (8), Noord (7) en Delfshaven (7) zijn meerdere buurtsportcoaches actief. In de overige deelgemeenten geven één tot zes buurtsportcoaches aan werkzaam te zijn, met uitzondering van Hoogvliet en het Haven- en Industriegebied waar geen buurtsportcoaches werkzaam zijn. Enkele buurtsportcoaches geven in de verdiepende gesprekken aan gemeentebreed te werken, dit komt overeen met een aantal aanvragen. Dit komt echter niet overeen met de gegeven antwoorden in de online vragenlijst. Hierin heeft een aantal

⁴ Doordat er meerdere antwoorden mogelijk zijn komt de som van de percentages boven de 100%

⁵ BSC staat voor buurtsportcoach

⁶ n is het aantal mensen dat de vragenlijst heeft ingevuld

buurtsportcoaches die ‘gemeentebreed’ werken toch voor specifieke deelgemeenten en wijken gekozen, bijvoorbeeld omdat ze daar betrokken zijn bij een pilot.

Tabel 2: Deelgemeenten waar de buurtsportcoach zich specifiek op richt (meerdere antwoorden mogelijk) in combinatie met percentage Rotterdammers dat minstens 12 keer per jaar sport, naar deelgemeente in 2011

Deelgemeente	Inzet BSC (%)	Inzet BSC (n=29)	Sportdeelname ⁷ (%)
Feijenoord	41 %	12	52 %
Charlois	28 %	8	48 %
IJsselmonde	28 %	8	50 %
Noord	24 %	7	65 %
Delfshaven	24 %	7	62 %
Kralingen-Crooswijk	21 %	6	61 %
Prins Alexander	17 %	5	60 %
Rozenburg	14 %	4	61 %
Stadscentrum	10 %	3	72 %
Hillegersberg-Schiebroek	7 %	2	67 %
Overschie	7 %	2	45 %
Hoek van Holland	7 %	2	56 %
Pernis	3 %	1	42 %
Hoogvliet	0 %	0	49 %

“De deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek scoort voor Rotterdamse begrippen goed op sportparticipatie, gezondheid en sociale cohesie/ maatschappelijke betrokkenheid. De wijk Hillegersberg haalt deze scores op ten opzichte van de wijk Schiebroek. Voornamelijk Schiebroek-Zuid verdient meer aandacht.”

Tabel 3: Wijken in deelgemeente Feijenoord waar de buurtsportcoach zich specifiek op richt (meerdere antwoorden mogelijk)

Deelgemeente Feijenoord	BSC (n=12)
Hillesluis	6
Feijenoord	6
Afrikaanderwijk	6
Bloemhof	6
Vreewijk	4
Katendrecht	3
Kop van Zuid - Entrepot	3
Noordereiland	2
Kop van Zuid	2
Noordereiland	2

In ‘Sportdeelname en andere vormen van bewegen door Rotterdammers, 2011’ (Gemeente Rotterdam, 2012) is de sportparticipatie van Rotterdammers van 13 t/m 75 jaar (gedefinieerd als minimaal 12 keer per jaar aan sport doen) per deelgemeente weergegeven. Uit dit overzicht blijkt dat de sportparticipatie in Pernis (42%),

⁷ Bron: ‘Sportdeelname en andere vormen van bewegen door Rotterdammers, 2011’ (Gemeente Rotterdam, 2012)

Overschie (45%), Charlois (48%) Hoogvliet (49%), IJsselmonde (50%) Feijenoord (52%) en Hoek van Holland (56%) onder het gemiddelde van de hele gemeente Rotterdam (58%) vallen. In alle overige deelgemeenten is de sportparticipatie van de bewoners 60% of meer (zie Tabel 2). In de voorwaarden voor de inzet van de buurtsportcoaches staat dat er 'aandacht voor wijken waar de sportparticipatie laag is' moet zijn. Bekeken vanuit deze voorwaarde wordt met de huidige inzet van de buurtsportcoaches een aantal deelgemeenten met lage sportparticipatiecijfers niet of weinig bediend. Het gaat hierbij om de deelgemeenten Hoogvliet (0), Pernis (1), Hoek van Holland (2) en Overschie (2). Hier zijn nog nauwelijks buurtsportcoaches actief.

3.3 Schets beginsituaties

De meeste buurtsportcoaches werken in een specifieke deelgemeente met specifieke doelgroepen. De beginsituatie is hierdoor per buurtsportcoach sterk verschillend. In het bijlagenboek wordt per buurtsportcoach een korte schets gegeven van de startsituatie, vooral gebaseerd op de gevoerde gesprekken.

Overeenkomsten

Een aantal zaken is voor het merendeel van de buurtsportcoaches vergelijkbaar. Zo wordt in het algemeen door de buurtsportcoaches ervaren dat daar waar zij worden ingezet op de doelgroep kinderen, deze kinderen vooralsnog veel op straat hangen en weinig in verenigingsverband sporten. Er zijn vaak wel veel pleintjes, gymlokalen en sporthallen. Er is echter maar een beperkt aantal sportvelden en -verenigingen. In veel wijken waar buurtsportcoaches werkzaam zijn, zijn Crujff Courts en/ of Krajicek playgrounds te vinden.

Ook daar waar wel meer sportaanbieders zijn, is de sportdeelname in de verschillende wijken toch nog laag. Kosten, culturele aspecten en het ontbreken van kennis over de meerwaarde van sportdeelname zijn voor de Rotterdammers in die wijken nog een belemmering om te gaan bewegen, aldus verschillende buurtsportcoaches.

Ook zijn op meerdere plaatsen verschillende maatschappelijke partijen actief die zich richten op sport en bewegen voor specifieke doelgroepen. De buurtsportcoaches geven aan dat in de wijken waar zij werkzaam zijn over het algemeen gesteld kan worden dat de sociale cohesie laag is. Ook is de ouderbetrokkenheid niet hoog.

Verschillen

Er is veel verschil tussen de beginsituaties van de buurtsportcoaches op het gebied van samenwerking. De ene buurtsportcoach borduurt voort op eerdere projecten/ programma's, de ander begint bij nul met het creëren van draagvlak en het doen van een behoeftepeiling om te komen tot een samenwerking. Voordeel van de plaatsen waar de buurtsportcoach voortborduurt op eerdere projecten/ programma's en bestaande samenwerkingsstructuren is dat relatief snel sportaanbod kan worden gerealiseerd voor specifieke doelgroepen. Een nadeel van die historie kan zijn dat de buurtsportcoach moeite heeft om wijzigingen aan te brengen in bestaande structuren. Het gaat dan bijvoorbeeld om verbreding van de doelgroep.

Voordeel van een buurtsportcoach die nieuw binnenkomt in de wijk en niet kan aansluiten bij bestaande samenwerkingsverbanden is dat diegene een frisse blik heeft en als (meer) onafhankelijk wordt gezien van de verschillende organisaties. Hierdoor kan de buurtsportcoach als verbinder een neutrale positie innemen die goed kan werken in het opzetten van een samenwerking die voor alle partijen van meerwaarde is. Mogelijk struikelblok hierbij is dat het creëren van draagvlak en het opzetten van een samenwerkingsstructuur veel tijd kost en het soms een complex proces is om alle (wenselijke) partijen erbij te krijgen en te houden.

De buurtsportcoach werkt met veel verschillende partners samen, vooral op basis van een persoonlijke band en persoonlijke afspraken: "Ik werk samen met mensen, niet met organisaties". – buurtsportcoach

De buurtsportcoach uit het bovenstaande citaat houdt van pragmatisch handelen en werkt alleen samen met mensen die dat ook echt willen. In het algemeen verschilt de proactieve houding van de samenwerkingspartners bij aanvang behoorlijk. Verschillende partners zijn direct sterk betrokken, andere nemen een afwachtende houding aan.

"Het bereiken van ouderen via het platform en de bond had nog geen resultaat, dus ben ik zelf naar het buurthuis gegaan. Ik ken die beheerder en kon er snel afspraken maken." – buurtsportcoach

Verder verschillen de samenwerkingsverbanden die de buurtsportcoaches aangaan ook wat betreft functioneringsniveau. De ene buurtsportcoach begint bewust met ingangen en werkzaamheden op operationeel niveau, de andere begint bewust op meer tactisch/ strategisch niveau. Deze keuze heeft effect op onder andere de snelheid van de samenwerking, maar ook op de borging. Wanneer op operationeel niveau wordt ingestoken kunnen mogelijk snel sportactiviteiten en zichtbare inzet/resultaten worden ontplooid, waarna kan worden opgeschaald. Door de focus op tactisch/ strategisch niveau te leggen zullen er minder snel zichtbare resultaten zijn, maar wordt wel een stabiele basis gevormd voor brede en blijvende implementatie vormen (borging en continuïteit).

Binnen een bepaalde aanvraag werken twee buurtsportcoaches: Buurtsportcoach 1 verzorgt vooral de uitvoering en organisatie van activiteiten op het plein zelf. Hij begeleidt stagiaires, vrijwilligers en regelt professionals (bijvoorbeeld combinatiefunctionarissen) bij de sportactiviteiten. Buurtsportcoach 2 is meer gericht op de samenwerking met partners, (op strategisch niveau) hij doet de totale coördinatie en verbinding met strategische partners in de wijk.

De buurtsportcoaches ervaren ook binnen hun eigen werkomgeving veel verschillen tussen culturen en structuren van sectoren en organisaties. Zo is kenmerkend in de zorg dat er zorgvuldig volgens protocollen gewerkt wordt, terwijl bij sportverenigingen er weinig opgeschreven wordt en men nauwelijks protocollen heeft. De sport kenmerkt zich door 'doeners', waarvan het voordeel is dat snel concreet resultaat wordt geboekt. Vaak gaat het in de sport overigens om vrijwilligersorganisaties, waarvan de mensen overdag nauwelijks bereikbaar zijn en bestuurswisselingen belemmerend kunnen werken. De ene partnerorganisatie

kan snel handelen en beslissen, bij de ander duurt dit langer en moeten er bepaalde procedures doorlopen worden.

Tot slot

Wat in het algemeen blijkt is dat buurtsportcoaches bewust kiezen met welke soort partners ze bij aanvang in contact treden, maar dat de bereidheid (en mogelijkheden) van mogelijke partners om samen te werken verschilt. Verschillende buurtsportcoaches moeten in de beginfase actief werken aan draagvlak en moeten flexibel kunnen schakelen naar gelang de omstandigheden. Het kan voorkomen dat in de beginfase blijkt dat een partner niet wil of kan meedoen, dan moet ook snel besloten worden hier geen tijd en energie te 'leken' en wordt een andere weg ingeslagen. Ook als dit niet volledig aansluit op de originele plannen.

3.4 Doelen en neveneffecten

Er zijn veel verschillende doelen waaraan de buurtsportcoaches een bijdragen beogen te leveren. Deze doelen komen grotendeels overeen met de doelen die de betrokken partners voor ogen hebben. De doelen waaruit gekozen kon worden in de online vragenlijst zijn bepaald aan de hand van de Sportnota 2016, UP sport 2011-2014, doelstellingen uit het collegewerkprogramma, de doelstellingen van de buurtsportcoaches en een werksessie. Naast de keuze voor deze doelen hadden de buurtsportcoaches en de maatschappelijke partijen in de vragenlijst nog de mogelijkheid andere doelen toe te voegen. Deze worden verderop in de paragraaf weergegeven.

Tabel 4: Beoogde doelen voor de inzet van de buurtsportcoach (meerdere antwoorden mogelijk)

	BSC (n=29)	MP ⁸ (n=96)
Verbeteren van beweeggedrag/ gezonde leefstijl van Rotterdammers	76 %	73 %
Verhogen van sportparticipatie naar 64% eind 2013 en naar 70% in 2016	73 %	66 %
Verbeteren van sociale cohesie & maatschappelijke participatie van Rotterdammers	66 %	57 %
Stimuleren van talentontwikkeling/ zelfontplooiing	55 %	37 %
Vergroten van maatschappelijke betrokkenheid van (buurt)organisaties	52 %	44 %
Verhogen van ouderbetrokkenheid	52 %	28 %
Versterken van sportverenigingen	48 %	44 %
Anders, namelijk	28 %	8 %

Uit tabel 4 blijkt dat het 'verbeteren van beweeggedrag/gezonde leefstijl van Rotterdammers' en 'verhogen van sportparticipatie naar 64% in 2013 en naar 70% in 2016' door ongeveer driekwart van de buurtsportcoaches als beoogd doel wordt aangegeven. Twee derde van de buurtsportcoaches geeft aan het 'verbeteren van sociale cohesie & maatschappelijke participatie van Rotterdammers' een belangrijke doelstelling te vinden. De overige doelstellingen ('stimuleren van talentontwikkeling', 'vergroten van maatschappelijke betrokkenheid van de (buurt)organisaties', 'verhogen van ouder betrokkenheid' en 'versterken van sportverenigingen') worden door ongeveer de helft van de buurtsportcoaches gekozen als

⁸ MP staat voor maatschappelijke partijen/partners

beoogd doel. De maatschappelijke partijen hebben dezelfde top drie met betrekking tot doelstellingen. Daaropvolgend geeft bijna de helft van alle maatschappelijke partijen aan het 'vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid van (buurt)organisaties' en 'versterken van sportverenigingen' belangrijk te vinden. Over het algemeen komen de beoogde doelen van de buurtsportcoaches en de maatschappelijke partijen goed overeen. Hierbij moet worden opgemerkt dat het verbeteren van beweeggedrag en het verhogen van de sportparticipatie beide gaan over het daadwerkelijk in beweging krijgen van mensen en minder over de inzet van sport en bewegen als middel tot het realiseren van andere doelen. Bij het verbeteren van gezonde leefstijl en het verbeteren van sociale cohesie & maatschappelijke participatie wordt sport wel meer als middel ingezet. Buurtsportcoaches hebben de ambitie aan veel doelen een bijdrage te leveren, afgerond kiezen ze er gemiddeld vijf per persoon. De maatschappelijke partijen hebben gemiddeld 4 doelen aangevinkt.

In 'Anders, namelijk' worden de volgende doelen allemaal één keer genoemd:

- Moeilijk bereikbare doelgroepen verbinden met divers sport aanbod in eigen wijk;
- Sport als middel richting 'werk' in de breedste zin;
- Verbinden sport en gezondheidszorg. Sport(verenigingen) toegankelijker maken ook voor mensen met gezondheidsklachten;
- Een duurzame attitude verandering in gang zetten bij jeugdzorgwerkers t.a.v. sport als middel in begeleidingen van jongeren in zorg. Daarnaast dat er een verbinding komt in de gebieden tussen sportverenigingen en jeugdzorginstellingen, om elkaar te ondersteunen;
- Versterken van pedagogisch klimaat op sportverenigingen;
- Bijbrengen/verbeteren van normen en waarden.

Naast de doelen waar de buurtsportcoaches zich op richten is ook gevraagd of ze nog specifieke neveneffecten verwachtten. De buurtsportcoaches en maatschappelijke partijen verwachten veel neveneffecten. De volgende onderwerpen komen naar voren als neveneffecten:

- Veiligheid in de buurt: terugdringen van criminaliteit
- Toename participatie buurtbewoners aan activiteiten
- Verbindingen opzetten/versterken (bijv. tussen organisaties en buurtbewoners)

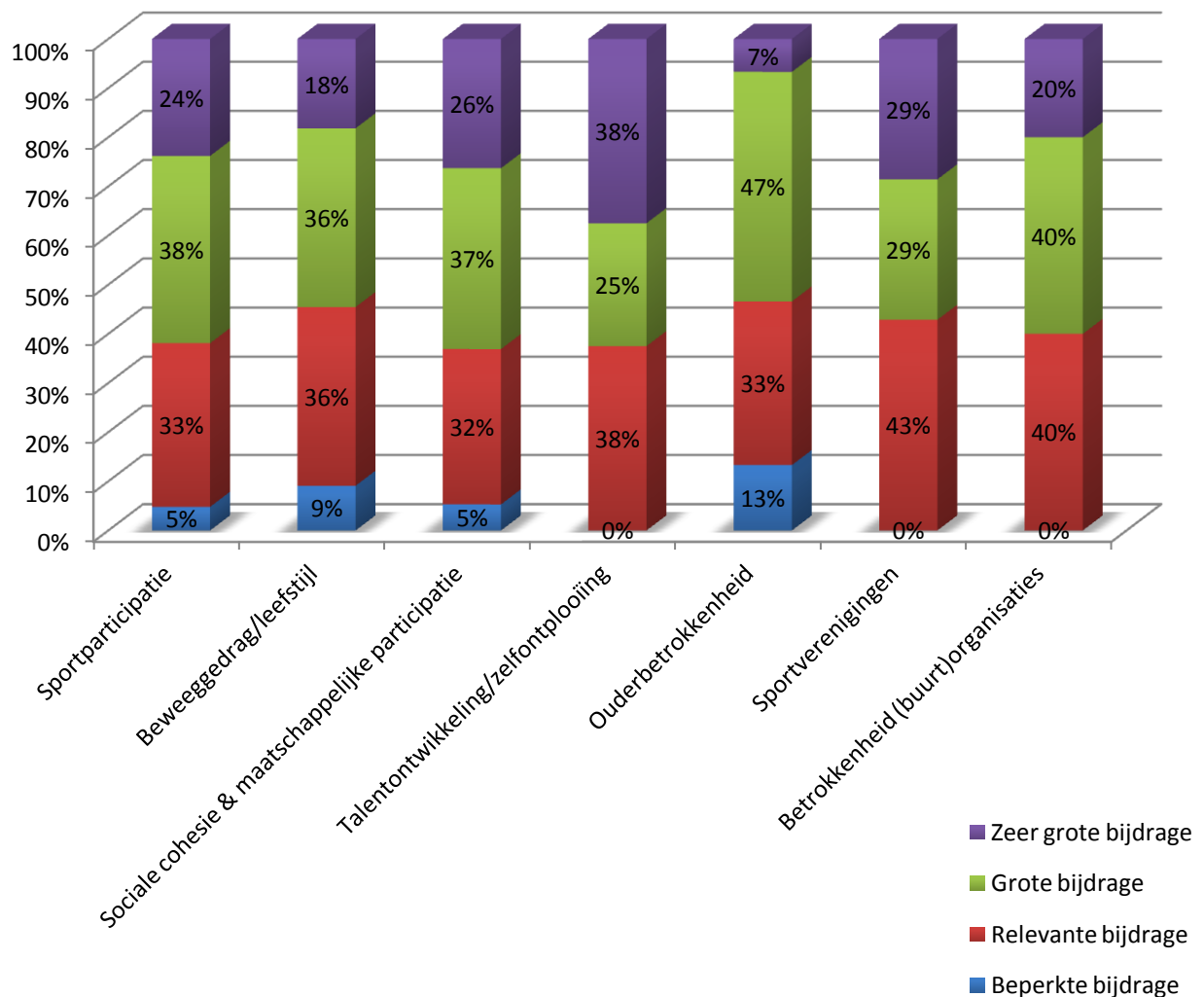
Bovenstaande neveneffecten zijn alleen tweemaal genoemd. Onderstaande neveneffecten zijn één keer genoemd.

- Jongeren toekomstperspectief bieden op maatschappelijk gebied
- Verbeteren sociale contacten onderling (bijv. gehandicapten en valide mensen samen sporten; elkaar beter leren kennen)
- Elkaar op de hoogte brengen van activiteiten in de wijk
- Vergroten van ouderbetrokkenheid bij verenigingen
- Creëren van werkgelegenheid

- Tegengaan van overgewicht
- Verhogen van betrokkenheid vrijwilligers bij verenigingen
- Bevorderen inburgeringsprocessen onder allochtonen (bijv. taalontwikkeling)
- Signaleringsfunctie vervullen (bij sportvereniging)

Daarnaast wordt in de gesprekken nog genoemd dat de buurtsportcoach ook als neveneffect heeft 'het verhogen van werkgelegenheid'. Meerdere buurtsportcoaches zorgen voor kennismaking van een doelgroep met verschillende vormen van bewegen, waarvoor ze professionals inzetten om het aanbod te verzorgen. Bijvoorbeeld de buurtsportcoach die bij zorginstellingen beweegaanbod organiseert. Dit aanbod wordt gegeven door een ZZP'er. Deze inzet wordt deels betaald uit buurtsportcoach middelen, maar ook door middelen vanuit de zorginstelling en een kleine eigen bijdrage van de deelnemers. Hierdoor heeft de ZZP'er weer een opdracht erbij, die niet, of maar deels, op subsidie is gebaseerd. De buurtsportcoach geeft verschillende aanbieders een groter platform om hun aanbod in de markt te brengen.

Vanuit de gekozen doelen, de extra aangevulde doelen en verwachte neveneffecten ontstaat een beeld van de reikwijdte van de inzet van de buurtsportcoaches in Rotterdam. Ze houden zich met veel verschillende doelen bezig en er worden veel verschillende neveneffecten verwacht. Omdat er veel variatie zit in de inzet van de buurtsportcoaches is het realistisch te verwachten dat er veel verschillende doelen worden behaald. Echter, versnippering van taken en doelen is minder efficiënt en leidt minder tot zichtbare en concrete grote resultaten dan wanneer er op enkele doelen gefocust wordt. De buurtsportcoaches is daarom ook gevraagd hoeveel zij denken te kunnen bijdragen aan het behalen van de beoogde doelen (zie figuur 1). De buurtsportcoaches zien bij veel doelen de mogelijkheid om een (zeer) grote bijdrage te leveren als buurtsportcoach (bij alle doelen geeft meer dan de helft aan een grote of zeer grote bijdrage te kunnen leveren).

Figuur 1: Verwachte bijdrage van de buurtsportcoach aan realisatie van gekozen doelen

Bij het ‘verhogen van de sportparticipatie’, ‘verbeteren van sociale cohesie & maatschappelijke participatie’ en ‘talentontwikkeling/zelfontplooiing’ van Rotterdammers wordt relatief de grootste bijdrage verwacht. De buurtsportcoaches denken het minste invloed te hebben op de ouderbetrokkenheid. Dit wordt in de verdiepende gesprekken bevestigd. Ouderbetrokkenheid blijkt voor bijvoorbeeld scholen en sportverenigingen in het algemeen een lastige en complexe opgave. De buurtsportcoaches verwachten niet dat dit eenvoudig kan worden verhoogd. Het is een behoorlijke uitdaging om daar stappen in te maken en vormt een belemmerende factor om de doelen te realiseren.

De buurtsportcoaches is gevraagd een voorbeeld te geven van wat zij hopen dat de buurtbewoners of de doelgroep eind 2014 zullen zeggen over hun werk. De reacties hierop geven nogmaals een beeld van de variatie aan doelen van de buurtsportcoaches, wie ze als primaire doelgroep zien en de functieniveaus waarop ze werkzaam zijn.

Reactie van de buurtsportcoach op de vraag: Ik hoop dat buurtbewoners/ mensen uit mijn doelgroep over mijn verzette werk iets zullen zeggen als:

- *“Bedankt voor het opzetten en laten zien wat de mogelijkheden zijn, nu kunnen wij het van je overnemen.”*
- *“Prettig dat ik zo dichtbij huis kan bewegen/sporten, ik voel me door deelname aan een activiteit al een stuk vitaler.”*
- *“Ik ben door de buurtsportcoach bekend gemaakt met een specifieke sport en speel sindsdien actief mee!”*
- *“De inzet van de buurtsportcoach heeft er voor gezorgd dat onze plannen op maatschappelijk vlak kracht bij zijn gezet en mede daardoor een succes zijn geworden.”*
- *“Kinderen: ik voel mij prettiger op mijn club. Trainers: ik heb meer lol in mijn werk met de kinderen, ik heb het gevoel dat ik de kinderen een prettige tijd geef. Bestuurders: er is meer duidelijkheid over de pedagogische aanpak van onze jeugdafdeling en dit leidt tot meer tevredenheid en plezier bij onze leden.”*
- *“Dit is precies wat wij zochten. Ik kan eindelijk sporten zoals ik het altijd wilde.”*
- *“Wauw overal zijn mogelijkheden om lessen te volgen en me verder te ontwikkelen in deze sport met professionele docenten!”*

Daarnaast is aan de buurtsportcoaches gevraagd een voorbeeld te geven van wat zij hopen dat de werkgever eind 2014 zal zeggen over hun verzette werk. Dit geeft tevens een goed beeld van de gevarieerde inzet van de buurtsportcoaches in Rotterdam.

Reacties van de buurtsportcoach op de vraag: Ik hoop dat mijn werkgever over mijn verzette werk iets zal zeggen als:

- *“Je hebt de onbereikbare groepen bereikt die wij als organisatie niet hebben kunnen bereiken zonder jou. “*
- *“Doordat de buurtsportcoach zo enthousiast en hard gewerkt heeft, zijn er meer vrijwilligers betrokken bij vereniging.”*
- *“Dit is de organisatorische, sociale, professionele basis waaruit wij kunnen voortborduren.”*
- *“Jij heb voldoende activiteiten opzet in de wijk. ga zo door.”*

Een buurtsportcoach geeft aan: “Ik hoop dat de buurtbewoners aan het eind van het jaar allemaal mijn gezicht kennen, en belangrijker nog wat ik met dit initiatief bereikt heb. Het mooiste zou zijn als iedereen een bepaald moment heeft wat ze bij is gebleven (in positieve zin) waardoor zij dit met enthousiasme naar anderen over kunnen brengen en hierover kunnen praten.”

3.5 Taken en werkwijze

In de vorige paragraaf is ingegaan op de doelen die de buurtsportcoaches en maatschappelijke partijen willen bereiken. Deze paragraaf richt zich op de wijze waarop ze invulling willen geven aan hun functie en hoe zij denken de beoogde doelen te gaan bereiken.

Taken

Er is de buurtsportcoaches gevraagd naar de taken waaraan ze verwachten de meeste tijd te zullen besteden.

Tabel 5 geeft een overzicht van deze taken.

Tabel 5: Taken waaraan de buurtsportcoach verwacht de meeste tijd te zullen besteden
(minimaal 1 maximaal 3 antwoorden mogelijk)

	BSC (n=29)
Samenwerkingsverbanden leggen of verbeteren	72 %
Coördineren	62 %
Organiseren (organiseren en plannen van activiteiten aanbod)	59 %
Ondersteunen (van trainers/ medewerkers/ docenten/ vrijwilligers)	41 %
Uitvoeren (zelf aanbieden van activiteiten)	21 %
Opleiden van trainers/ coaches/ medewerkers/ docenten/ vrijwilligers	14 %
Onderzoek doen	3 %
Anders, namelijk	0 %

Bijna drie kwart van alle buurtsportcoaches (72%) zien 'samenwerkingsverbanden leggen of verbeteren' als taak waarvan ze verwachten de meeste tijd aan te zullen besteden. In de interviews komt naar voren dat veel buurtsportcoaches aan de slag zijn op plekken waar nog geen sterke samenwerkingsstructuur is tussen sport en andere sectoren. De buurtsportcoaches zullen dus eerst met het vormen van samenwerkingsverbanden aan de slag gaan, waardoor dit ook een groot gedeelte van hun inzet qua tijd zal vragen. Ook 'coördineren' wordt veelvuldig gekozen (62%) als taak waar de buurtsportcoaches verwachten veel tijd aan te zullen besteden. Het coördineren en verdelen van taken in een wijk, of binnen een samenwerkingsverband is vaak een vervolgstap binnen de werkzaamheden van de buurtsportcoach. Daar waar de buurtsportcoaches coördineren kan dit betekenen dat een structurele functie wenselijk is om sportaanbod te koppelen aan het bereiken van specifieke doelgroepen. Er wordt op sommige plekken door buurtsportcoaches en maatschappelijke partijen aangegeven dat als de functie wegvalt de behoefte aan zo'n coördinator er nog steeds is en het waarschijnlijk is dat aanbieders en speciale doelgroepen elkaar dan niet meer vinden.

Ook het 'organiseren (organiseren en plannen van activiteiten aanbod)' wordt door de meerderheid (59%) van de buurtsportcoaches aangegeven als taak waarvan ze verwachten veel tijd aan te zullen besteden. Deze taak sluit aan bij de voorwaarden voor de inzet van een buurtsportcoach waarin wordt aangegeven dat ze ingezet moeten worden om 'aantoonbaar meer sport en beweegaanbod' te realiseren. Vanuit deze voorwaarden zou verwacht kunnen worden dat 100% van de buurtsportcoaches dit antwoord zou moeten kiezen. Echter, omdat de vraag is gesteld waar de buurtsportcoaches verwachten de meeste tijd aan te besteden met daarbij een maximum van drie antwoorden, kan het zo zijn dat vrijwel alle buurtsportcoaches wel uitvoering geven aan deze taak, maar dat er op dit moment andere taken zijn waar ze meer tijd aan besteden. Zo zijn sommige

buurtsportcoaches (nog) vooral vraag en aanbod in beeld aan het brengen en (nog) niet bezig met het organiseren van activiteiten. Uit de gesprekken blijkt ook dat er enkele buurtsportcoaches zijn (bijvoorbeeld de coaches die breed in de gemeente ingezet worden) die vooral kennis over doelgroepen of thema's overdragen en partners aan elkaar verbinden, zodat deze zelf (zonder betrokkenheid van de buurtsportcoach) sportactiviteiten plannen en organiseren. Bij een buurtsportcoach gaat het niet om 'aantoonbaar meer sport- en beweegaanbod' te realiseren. Bij deze buurtsportcoach is het primaire doel de kwaliteit van dat wat al georganiseerd wordt te verbeteren.

Verder wordt in de gesprekken aangegeven dat het organiseren van (eenmalige) succesvolle activiteiten wel kan helpen om een goede sfeer en betrokkenheid te creëren. Als er al een (gezamenlijk) succes is kan dit een goede voedingsbodem zijn om verdere afspraken te maken en goodwill te krijgen.

"Ik gebruik ook wel even een feestje om goodwill te krijgen." – buurtsportcoach

Een vijfde van de buurtsportcoach ziet het daadwerkelijk 'uitvoeren', (zelf aanbieden van activiteiten) als taak waaraan hij/zij verwacht veel tijd aan te besteden. Hiermee komt het beeld naar voren dat de buurtsportcoaches in Rotterdam vanuit de startsituatie meer als *coördinatoren* dan als *uitvoerders* gezien kunnen worden. Dit betekent dat voor het realiseren van de voorwaarde 'aantoonbaar meer sport en beweegaanbod' een groot deel van de buurtsportcoaches afhankelijk zijn van andere partijen om dit uit te kunnen voeren. Goede samenwerking van de buurtsportcoach met maatschappelijke partijen, en het opzetten van samenwerking tussen maatschappelijke partijen onderling, is dus voor veel buurtsportcoaches bepalend om te zorgen dat er meer sport- en beweegaanbod wordt gerealiseerd.

Manieren van werken

In de online vragenlijst hebben de buurtsportcoaches en de maatschappelijke partijen een aantal werkwijzen (manieren van werken) voorgelegd gekregen. Hierbij is de vraag gesteld in hoeverre ze een bepaalde werkwijze zullen gaan hanteren⁹. De uitkomsten worden in tabel 6 gepresenteerd. Wensen en behoeften van de doelgroep achterhalen is een werkwijze die bijna alle buurtsportcoaches en maatschappelijke partijen willen dat de buurtsportcoach gaat hanteren. Meer dan de helft van de betrokken partijen vindt dat de buurtsportcoach nooit of 'maar soms' zelf aanbod moet gaan uitvoeren. Bij de buurtsportcoaches ligt dit wat anders. Bijna drie op de vijf buurtsportcoaches geven aan wel zelf aanbod uit te voeren. Dit is duidelijk hoger dan het aantal buurtsportcoaches dat 'uitvoeren' als één van de taken heeft genoemd die de meeste tijd kost (tabel 5). Het verschil tussen deze antwoorden kan op verschillende manieren verklaard worden. Zo konden de buurtsportcoaches bij de vraag rondom taken maar drie antwoorden kiezen, waardoor wellicht 'uitvoeren' niet meer gekozen kon worden als men van drie andere taken verwachtte daar meer tijd aan te besteden. Daarnaast is er dus gevraagd waar men verwacht de meeste tijd aan te besteden. Het opzetten van samenwerking en het coördineren/ organiseren van aanbod kan meer tijd kosten dan de daadwerkelijke

⁹ Per werkwijze was keuze uit 'altijd', 'meestal', 'soms' of 'nooit', deze zijn in tabel 6 verder samengevoegd.

uitvoering van het aanbod. Het kan zo zijn dat men wel meestal of altijd zelf het aanbod uitvoert, maar dat dit in het zicht van de hele werkweek toch niet een van de taken is die de meeste tijd vraagt.

Een nog wat groter deel (69%) van de buurtsportcoaches geeft ook aan nieuw aanbod te willen ontwikkelen, waardoor aan de voorwaarde ‘aantoonbaar meer sport- en beweegaanbod realiseren’ toch door veel buurtsportcoaches voldaan kan worden.

Tabel 6: Beoogde werkwijze voor de inzet van de buurtsportcoach

	Altijd/ meestal BSC (n=29)	Soms/ nooit BSC (n=29)	Altijd/ meestal MP (n=96)	Soms/ nooit MP (n=96)
Aanbod realiseren vanuit eigen ideeën	59 %	41 %	38 %	62%
Wensen en behoeften van de doelgroep achterhalen	86 %	14 %	94 %	6 %
Werken voor buurtorganisatie(s)	17 %	83 %	52 %	48 %
Werken voor een specifieke doelgroep	83 %	17 %	64 %	36 %
Aanbod regelen. maar anderen voeren zelf uit	48 %	52 %	59 %	41 %
Zelf aanbod uitvoeren	59 %	41 %	39 %	61 %
Nieuw aanbod ontwikkelen	69 %	31 %	65 %	35 %
Bestaand aanbod verbeteren/ zichtbaar maken	69 %	31 %	85 %	15 %
Resultaat gericht werken; veel zelfstandig oppakken	62 %	38 %	76 %	24 %
Proces gericht werken; veel gezamenlijk oppakken	79 %	21 %	84 %	16 %

Antwoorden die > 75% scoren zijn vet gedrukt

De buurtsportcoaches zijn vrij uitgesproken dat ze werken voor een specifieke doelgroep en niet voor een buurtorganisatie. Dit betekent niet dat ze niet buurtgericht werken, maar dat ze over het algemeen niet voor de hele buurt/wijk werken, maar voor een specifieke doelgroep binnen die omgeving.

“Doel is om meer mensen in de wijk aan het bewegen te krijgen. De doelgroep omvat alle inactieve in de wijk. Speciale nadruk rondom de accommodatie ligt op G-sporters, vrouwen van allochtone afkomst en jongeren in de leeftijd van 16-23 jaar.” – buurtsportcoach

Opvallend is dat 52% van de maatschappelijke partijen wel vindt dat de buurtsportcoach voor de buurtorganisatie(s) moet werken. Dit zou kunnen komen doordat de maatschappelijke partijen zichzelf als buurtorganisaties zien en graag willen zien dat de buurtsportcoach iets voor de organisatie zelf betekent. Het is belangrijk dat de buurtsportcoaches goed met de maatschappelijke partijen communiceren wat hun beoogde werkwijze is om de gekozen doelen te kunnen bereiken. Zo kan meer helderheid over wederzijdse verwachtingen worden gecreëerd.

Ruim twee derde (69%) van de buurtsportcoaches wil nieuw aanbod ontwikkelen, maar een even groot deel wil ook bestaand aanbod verbeteren en zichtbaar maken. De maatschappelijke partijen zijn andersom meer uitgesproken. Van deze partijen vindt 85% dat de buurtsportcoach bestaand aanbod moet verbeteren/ zichtbaar maken en een kleiner deel (maar nog steeds 65%) wil dat er nieuw aanbod ontwikkeld wordt. Dit kan onder andere worden verklaard doordat een aantal maatschappelijke partijen de betrokkenheid bij de

buurtsportcoach ook vanuit hun eigen organisatie doelen invullen. Het kan voor die partij meer van belang zijn om het eigen aanbod goed voor het voetlicht te krijgen en eventueel te verbeteren dan om (gezamenlijk) nieuw aanbod te ontwikkelen.

Een groot deel van de buurtsportcoaches werkt dus met (nieuwe) doelgroepen en organiseert nieuw aanbod ten opzicht van de reguliere inzet van de sportverenigingen. In verschillende gesprekken wordt opgemerkt dat niet alle beoogde sportverenigingen gemotiveerd en toegerust zijn om laagdrempelig beweegaanbod voor nieuwe doelgroepen te (blijven) organiseren. Sportverenigingen geven ook aan dat hun leden hier wellicht ook niet altijd op zitten te wachten. Daardoor kan het dus interessant en wenselijk zijn om buiten de sportverenigingen om aanbod te organiseren.

Opvallend is dat het merendeel van de aangedragen werkwijzen meestal of altijd worden gehanteerd terwijl er dan ogenschijnlijk tegenstrijdige activiteiten plaatsvinden. Zo wil een groot deel van de buurtsportcoaches en de maatschappelijke partijen dat de buurtsportcoach resultaatgericht werkt (veel zelfstandig oppakt). Daarnaast willen ze ook dat de buurtsportcoach procesgericht werkt (veel gezamenlijk oppakken). Uit de gesprekken komt naar voren dat het vaak een combinatie van beide is. Zoals eerder aangegeven kunnen sommige zaken wat meer zelfstandig opgepakt worden om snelle successen te halen. Daarnaast is het voor het draagvlak van de buurtsportcoach bij de verschillende partijen belangrijk om voor bepaalde processen meer tijd uit te trekken en dit echt gezamenlijk in te vullen (bijvoorbeeld het opstellen van een gezamenlijk ambitieplan). Ook is er een aantal buurtsportcoaches dat echt een eigen taak/ opdracht heeft die ze zelf moeten invullen, maar waarbij betrokkenheid en inzet van andere organisaties wel belangrijk is. Zo zijn beide werkwijzen dus voor deze buurtsportcoach van toepassing.

Er is een grote diversiteit aan doelen, profielen, taken en werkwijzen, gekoppeld aan de uiteenlopende wensen en mogelijkheden van maatschappelijke partners en deelgemeenten. Hierdoor is er niet één duidelijk beeld van de buurtsportcoach in Rotterdam. Een partij geeft aan teleurgesteld te zijn dat niet iedere buurtsportcoach verbonden is aan één buurt en daar structureel het gezicht is voor sport en per definitie niet gebonden is aan doelgroepen en interventies. Twee andere partijen geven aan hier ook mee te maken te hebben. “Het is heel moeilijk om het concept van de buurtsportcoach eenvoudig uit te leggen.” En “Ik herken niet de buurtsportcoach als een eenduidige discipline.” Echter, door de lokale invulling sluit de inzet van de buurtsportcoaches wel goed aan bij de partners. De gemeente dient zich bewust te zijn van deze keuze waarbij wellicht communicatie over wie/wat de buurtsportcoach is hierdoor meer aandacht zou moeten krijgen.

3.6 Samenwerking in de buurt

Volgens de voorwaarden van de gemeente Rotterdam is de buurtsportcoach werkzaam in minimaal twee sectoren en zorgt voor verbinding van sport en beweegaanbod met minimaal één andere sector in de stad zoals gezondheid, veiligheid, welzijn, cultuur en onderwijs.

De huidige buurtsportcoaches werken allen samen met de sectoren sport (100%), en vervolgens voornamelijk met onderwijs, welzijn en (jeugd)zorg (respectievelijk 83%, 83% en 76%). Zie Tabel 7.

Tabel 7: Beoogde samenwerking van de buurtsportcoach met sectoren (meerdere antwoorden mogelijk)

	BSC (n=29)
Sport	100 %
Onderwijs	83 %
Welzijn	83 %
(jeugd)zorg	76 %
Overheid	48 %
Bedrijfsleven	38 %
Cultuur	35 %
Kinderopvang	31 %
Commerciële initiatieven	3 %

De buurtsportcoaches zijn over het algemeen tevreden met de samenwerking met de verschillende maatschappelijke partijen uit de verschillende sectoren. Omdat de buurtsportcoaches nog niet zo lang werkzaam zijn in deze functie, zijn de meeste samenwerkingsverbanden nog erg pril. Er zijn vaak nog geen concrete gezamenlijke plannen of doelen en nog maar op een enkele plek is er sprake van samenwerking op basis van een intentieverklaring of overeenkomst. Bij een deel van de buurtsportcoaches bestaat de samenwerking voornamelijk uit één-op-één lijntjes tussen de buurtsportcoach en een maatschappelijke partij en is er vaak nog geen of weinig contact tussen de maatschappelijke partijen onderling.

De taakverdeling is over het algemeen wel duidelijk, vooral daar waar al gezamenlijke activiteiten zijn georganiseerd. In sommige gevallen is het voor de maatschappelijke partijen in deze beginfase nog niet helemaal duidelijk wat het primaire doel van de samenwerking is. Soms is dat doel ook verschillend voor de buurtsportcoach en de maatschappelijke partijen en/of tussen de maatschappelijke partijen onderling. Daarbij kan het ook een taak zijn van de buurtsportcoach om hier juist meer samenhang in te creëren en hier gezamenlijke actie aan te koppelen. Bij de eindmeting mag verwacht worden dat de partners allemaal een goed beeld hebben van de doelen en taken van de buurtsportcoach en de rollen in het samenwerkingsverband.

“Bestaand aanbod aan laten sluiten. Lasten verlichten bij partijen waardoor zij de meerwaarde van samenwerken zien en ervaren. Samen tot groter resultaat komen, echter uitkijken voor te veel samenwerken/ te veel partijen, waardoor resultaten op zich laten wachten of zelfs uitblijven. Quick wins en parallel een duurzame samenwerking realiseren.” – maatschappelijke partij

De buurtsportcoach dient overigens de belangen van verschillende organisaties, wat best complex kan zijn. Naast bijdragen aan de Rijks- en gemeentelijke doelen gaat het ook om aansluiting op de belangen van de eigen werkgever en vaak ook op die van andere betrokken partnerorganisaties. Soms hebben de partnerorganisaties (dus naast de werkgever) ook zelf cofinanciering ingebracht voor de aanstelling van de buurtsportcoach. Logischerwijs willen zij dat de buurtsportcoach ook bijdraagt aan de eigen organisatiedoelen. Meestal sluiten die prima aan op de specifieke doelstellingen van de buurtsportcoach, maar soms kan daar spanning ontstaan. Personele wisselingen of een koerswijziging van de organisatie kan er bijvoorbeeld toe leiden dat de maatschappelijke waarde van sport daar ‘tijdelijk’ minder prioriteit krijgt. Ook zou mogelijk de focus kunnen verschuiven van doelgroepen die weinig geld of imagowinst opleveren en moeilijk bereikbaar zijn naar doelgroepen waar dat makkelijker gaat. In deze beginfase is dit overigens niet het geval bij de buurtsportcoaches. Er valt juist op dat ze niet vaak gaan voor grote deelnemersaantallen van brede doelgroepen, maar dat gekozen wordt voor een intensieve aanpak op specifieke (moeilijk bereikbare) doelgroepen met focus op kwaliteit. Dit betekent op termijn mogelijk dat resultaten minder goed zichtbaar zijn en er geen heel groot bereik is, maar wel dat ze de doelgroepen bereiken die hier het meeste baat bij hebben.

Daarnaast is er ook een aantal buurtsportcoaches die wel intensief samenwerken/ of samenwerking willen opzetten met andere partijen, maar toch voornamelijk vanuit een eigen opdracht werken (bijvoorbeeld het opzetten van een straatvoetbalcompetitie in een aantal wijken). Hiervoor wordt dan wel samenwerking gezocht, maar dit heeft dan meer de vorm van taken wegzetten bij andere dan daadwerkelijk gezamenlijk iets opzetten, waarbij de andere partijen dus ook inspraak hebben op de organisatie en uitvoering.

3.7 Verwachte bepalende succesfactoren en mogelijke struikelblokken

In het proces van de inzet van de buurtsportcoach kunnen verschillende factoren positieve of negatieve invloed hebben op het al dan niet behalen van succesvolle resultaten en eventuele effecten. De buurtsportcoaches en de maatschappelijke partijen is gevraagd minimaal één en maximaal drie van deze mogelijke succesfactoren en struikelblokken te benoemen.

Succesfactoren

Tabel 8 geeft een overzicht van de factoren waarvan de buurtsportcoaches en maatschappelijke partijen verwachten dat zij een positieve invloed hebben op het realiseren van de beoogde doelen.

Zowel de buurtsportcoaches als de maatschappelijke partijen verwachten dat een goede communicatie de sleutel tot succes is. ‘Goede communicatie met betrokken organisaties’ wordt door de buurtsportcoaches als de belangrijkste succesfactor aangeduid (76%). Van de maatschappelijke partijen vindt 55% dit een belangrijke succesfactor. De maatschappelijke partijen kiezen met één procent meer (56%) als belangrijkste succesfactor de ‘goede communicatie met de doelgroep’. Ook twee derde van de buurtsportcoaches verwacht dat dit een belangrijke succesfactor is.

Tabel 8: Factoren die een verwachte grote positieve invloed kunnen hebben op het realiseren van de doelen
(minimaal 1 maximaal 3 antwoorden mogelijk)

	BSC (n=29)	MP (n=96)
Goede communicatie met betrokken organisaties	76 %	55 %
Goede communicatie met de doelgroep	66 %	56 %
Betrokkenheid van/ draagvlak bij betrokken organisaties	38 %	21 %
Vertrouwd gezicht zijn in de wijk	24 %	20 %
Zichtbaarheid van de buurtsportcoach	21 %	20 %
De competenties van de buurtsportcoach	21 %	22 %
Goede aansluiting bij bestaand aanbod	18 %	30 %
De tijd die de buurtsportcoach heeft om zijn werkzaamheden uit te voeren	14 %	14 %
De animo tot samenwerken bij de betrokken organisaties	10 %	9 %
Anders namelijk	7 %	5 %
Duidelijke taakomschrijving van de buurtsportcoach	0 %	12 %
Duidelijke doelstellingen voor de buurtsportcoach	0 %	17 %
Geringe tijdsinvestering van betrokken organisaties	0 %	0 %
Heldere lokale structuur	0 %	7 %
Geen	0 %	0%

De betrokkenheid van/ draagvlak bij de betrokken organisaties wordt door de buurtsportcoaches belangrijker ervaren voor succes dan door de maatschappelijke partijen zelf. Hiermee dichten de buurtsportcoaches de partijen meer invloed toe dan de maatschappelijke partijen zelf. Het kan voor de buurtsportcoach dan lastig worden om goed resultaat te halen omdat ze de betrokkenheid van de partijen nodig hebben voor succes, terwijl de maatschappelijke partijen zelf zichzelf minder invloed toedichten.

De maatschappelijke partijen verwachten dat een goede aansluiting bij bestaand aanbod ook een belangrijke positieve invloed heeft op het realiseren van de doelstellingen van de buurtsportcoach. Dit kan worden verklaard doordat een deel van de maatschappelijke partijen ook aanbieder is. Zij verwachten wellicht dat aansluiten bij hun eigen bestaand aanbod een belangrijke stimulerende succesfactor is op het realiseren van de doelen. Uit de interviews komt naar voren dat de maatschappelijke partijen en de buurtsportcoaches soms ook aangeven dat er al heel veel goeds is en dat het vooral gaat om het stroomlijnen en verbinden van zaken.

Opvallend is dat een aantal maatschappelijke partijen een duidelijke taakomschrijving en doelstelling voor de buurtsportcoach ook als enigszins belangrijke succesfactoren zien, terwijl dit door niet één buurtsportcoach als belangrijke factor is genoemd. Dit komt wellicht doordat dit voor de buurtsportcoaches een meer vanzelfsprekende basis is, waarbij het wellicht over het hoofd gezien kan worden als succesfactor

Het is belangrijk om te zorgen dat de maatschappelijke partijen een duidelijke beeld krijgen van de taakomschrijving en doelstelling voor de buurtsportcoach om een goede samenwerking aan te gaan. Bij een aantal buurtsportcoaches is er in de beginfase voor gekozen om de taken en doelen nog niet zo vast te leggen, om eerst de wijk en doelgroep goed in kaart te brengen. Voor hen is het van belang om dit alsnog te gaan doen en vervolgens taken/doelstellingen en werkwijze duidelijk te communiceren.

Struikelblokken

Naast factoren die mogelijk een grote positieve invloed kunnen hebben op het realiseren van de doelen zijn er ook factoren die een mogelijke grote negatieve invloed hierop kunnen hebben (zie

Tabel 9: Factoren die een verwachte grote negatieve invloed kunnen hebben op het realiseren van de doelen
(minimaal 1 maximaal 3 antwoorden mogelijk)

	BSC (n=29)	MP (n=96)
Slechte communicatie met de doelgroep	55 %	45 %
Onvoldoende tijd voor de buurtsportcoach voor het uitvoeren van de werkzaamheden	38 %	16 %
Slechte communicatie met de betrokken organisaties	35 %	39 %
Onvoldoende animo tot samenwerken bij de betrokken organisaties	28 %	17 %
Onvoldoende betrokkenheid van / draagvlak bij betrokken organisaties	28 %	24 %
Slechte aansluiting bij bestaand aanbod	21 %	17 %
De betrokken organisaties moeten te veel tijd investeren	10 %	6 %
Onduidelijke lokale structuur	10 %	18 %
Onvoldoende zichtbaarheid van de buurtsportcoach	14 %	15 %
Onduidelijke taakomschrijving van de buurtsportcoach	7 %	13 %
Onduidelijke doelstellingen voor de buurtsportcoach	3 %	10 %
De buurtsportcoach is geen vertrouwd gezicht in de wijk	7 %	12 %
Ontoereikende competenties van de buurtsportcoach	7 %	32 %
Geen	0 %	3 %
Anders, namelijk	7 %	3 %

‘Slechte communicatie met de doelgroep’ wordt door de buurtsportcoaches (55%) als grootste mogelijk struikelblok genoemd. Daarnaast geven ze aan dat te weinig tijd voor het uitvoeren van de werkzaamheden (38%) negatieve invloed zou kunnen hebben op het realiseren van hun doelen. ‘Slechte communicatie met de betrokken organisaties’, ‘Onvoldoende animo tot samenwerken bij de betrokken organisaties’ en ‘Onvoldoende betrokkenheid van / draagvlak bij betrokken organisaties’ (respectievelijk 35%, 28% en 28%) sluiten gezamenlijk de top vijf van de buurtsportcoaches af.

De maatschappelijke partijen geven net als de buurtsportcoaches aan dat ‘Slechte communicatie met de doelgroep’ (45%) de belangrijkste factor is die mogelijk een grote negatieve invloed zou kunnen hebben op het realiseren van de doelen. ‘Slechte communicatie met de betrokken organisaties’ (39%) wordt als tweede factor genoemd. De maatschappelijke partijen geven als derde belangrijkste struikelblok de eventuele ontoereikendheid van de competenties van de buurtsportcoach aan (32%). Hiermee ervaren zij de persoonlijke competenties als veel bepalender dan de buurtsportcoaches zelf. Daarmee geven de maatschappelijke partijen aan dat bij het aanstellen van een buurtsportcoach waarvan de competentie wellicht niet volledig toereikend zijn, het behalen van de doelen moeilijk wordt. Uit de gesprekken komt niet naar voren dat dit een struikelblok is dat de maatschappelijke partijen al daadwerkelijk ervaren, het is dus niet zo dat de competenties van de buurtsportcoaches op dit moment als ontoereikend worden ervaren door de maatschappelijke partijen. Het is goed om bij de eindmeting nauwkeurig te bepalen of de competenties toereikend waren en wat dit betekent voor toekomstige inzet.

3.8 Organisatorische randvoorwaarden

De buurtsportcoaches is ook gevraagd hoe tevreden ze zijn over verschillende organisatorische randvoorwaarden. De buurtsportcoach zijn verdeeld over zeventien werkgevers. Bij zes werkgevers zijn twee of meer buurtsportcoaches aangesteld.

Over het algemeen zijn de buurtsportcoaches tevreden over het werkgeverschap. Een aantal had al een historie bij de werkgever waardoor algemene zaken als werkplek en het gebruik van materialen al afgestemd waren. Er is in mindere mate sprake van samenwerking tussen de buurtsportcoaches. Een deel van de buurtsportcoaches zijn goed op de hoogte van de inzet van anderen en werken hier en daar samen. Dit is vooral het geval bij buurtsportcoaches in dienst van Rotterdam Sportsupport. Sommige andere buurtsportcoaches geven aan weinig begeleiding te ervaren en veel zelfstandig te werken. Daarnaast geven een aantal buurtsportcoaches die niet bij Rotterdam Sportsupport zijn aangesteld aan dat georganiseerde bijeenkomsten met de andere buurtsportcoaches (stadsbreed of bijvoorbeeld per wijk) wenselijk zijn. De gemeente heeft inmiddels verschillende bijeenkomsten voor de buurtsportcoaches georganiseerd. Hier hebben verschillende buurtsportcoaches elkaar weten te vinden en zijn onderlinge contacten ontstaan.

De buurtsportcoaches geven aan dat er een grote mate van flexibiliteit van hen wordt verwacht wat betreft hun inzet. De werktijden kunnen per dag variëren en veel buurtsportcoaches werken ook in het weekend. Men geeft aan dat dit inherent is aan de functie. Er wordt niet of nauwelijks geklaagd dat sommige perioden drukker zijn dan andere. Er wordt ook regelmatig aangegeven dat er meer uur gewerkt worden dan waar men voor betaald krijgt, ook dit wordt ervaren als inherent aan de functie.

Doordat de subsidieverstrekking van de Rijksmiddelen door de gemeente naar de werkgevers op jaarbasis is, geeft een klein deel van de buurtsportcoaches wel aan dat de continuïteit van hun inzet niet zeker is. De buurtsportcoaches krijgen door de jaarlijkse subsidieverstrekking van de gemeente aan de werkgever namelijk veelal ook een jaarcontract van deze werkgever aangeboden. Vooral in de communicatie naar andere partijen en het maken van duurzame afspraken met maatschappelijke partijen kan dit lastig zijn. Daarnaast zijn er ook maatschappelijke partijen die eerder te maken hebben gehad met mensen die vanuit subsidies werken. Hierbij hebben ze ervaren dat die inzet tijdelijk (en soms dus voor het gevoel van te korte duur) was. Deze ervaringen kunnen effect hebben op de bereidheid van de maatschappelijke partijen om samen iets op te bouwen.

Een enkele buurtsportcoach geeft aan zelf te weinig zicht te hebben op de regelingen vanuit de gemeente en de financieringsstromingen en vraagt zich af of er (vanuit de regeling) activiteitenbudget beschikbaar is.

3.9 Gevraagde competenties

Uit de interviews met de buurtsportcoaches blijkt dat de inzet van de buurtsportcoaches sterk verschilt per functie, hiermee verschillen ook de gevraagde competenties. Buurtsportcoaches die dicht bij de uitvoering zitten zullen pedagogische en didactische vaardigheden moeten hebben. De buurtsportcoach hoeft niet primair goed te zijn in het aanbieden of zelf uitvoeren van een bepaalde specifieke sport. Er wordt aangegeven dat

wanneer ze iets niet zelf kunnen aanbieden ze daar wel iemand voor kunnen vinden. Daarnaast verzorgt een deel sowieso zelf geen aanbod.

Het kunnen leggen van verbindingen, het enthousiasmeren en het creëren van betrokkenheid bij mensen worden gezien als belangrijke competenties voor alle buurtsportcoaches. Ook het flexibel zijn en goed kunnen communiceren wordt door veel buurtsportcoaches genoemd. Bij de buurtsportcoaches die meer op tactisch en strategisch niveau werken is het goed communicatief vaardig zijn (o.a. kunnen communiceren op verschillende niveaus) een belangrijke competentie. Daarnaast wordt het kunnen werken met kwetsbare groepen genoemd. In verschillende wijken is er argwaan naar hulpverleners. Doordat de buurtsportcoaches een vertrouwd gezicht zijn in de wijk, de omgeving goed kennen en de zelfde taal spreken hebben zij andere ingangen bij de kwetsbare doelgroepen. Daarnaast is bij een aantal buurtsportcoach het doel naast het verhogen van sportparticipatie ook meer sociaal maatschappelijke. Het lijkt bij verschillende buurtsportcoaches dat de functie een 'welzijnsachtig' karakter krijgt.

Wat betreft opleidingsniveau en werkervaring is er veel verschil tussen de buurtsportcoaches. Er zijn buurtsportcoach met een MBO achtergrond maar ook met een universitaire achtergrond. Wat werkervaring betreft kunnen we spreken van starters maar ook van buurtsportcoaches met senioriteit. De opleidingsniveaus en werkervaring lijken goed aan te sluiten bij de taken waarvoor de buurtsportcoaches worden ingezet.

3.10 Eerste ervaringen

In deze laatste paragraaf van dit hoofdstuk wordt kort een beeld geschetst van de eerste ervaringen van de buurtsportcoaches in Rotterdam. Er is aandacht voor het proces, resultaat en effect.

Proces

Veel buurtsportcoaches bevinden zich tijdens de 0-meting in de fase waarin ze bezig zijn met het opzetten en invullen van lokale samenwerkingsverbanden. Een aantal geeft aan dat er al samenwerkingsverbanden opgezet zijn, of werkgroepen gevormd zijn. Bij andere is het nog meer in de vorm van een eerste kennismaking. Het opzetten van samenwerkingsverbanden gaat volgens de buurtsportcoaches over het algemeen goed. Ook veel van de maatschappelijke partijen geven aan dat de samenwerking goed gaat. Een aantal buurtsportcoaches geeft verder aan dat het prettig is om verschillende relevante locaties en organisaties in de wijk te leren kennen. De buurtsportcoaches is gevraagd naar hun eerste ervaringen en wat nog beter kan, daarop werden de volgende procesfactoren meerdere malen benoemd:

- Weten wat de doelgroep wil en ze daadwerkelijk bereiken;
- Betrekken van ouders en buurtbewoners;
- Het kost veel tijd om mensen te leren kennen, contacten gaan soms moeizaam en traag;
- Er is soms sprake van bureaucratie en veel bureauwerk.

Een aantal van de maatschappelijke partijen geeft aan dat de buurtsportcoach ook meer tijd moet nemen om partijen in de wijk te leren kennen en doelgroepen te bereiken. Daarnaast wordt door enkele maatschappelijke

partijen aangeven dat de positionering van de buurtsportcoach en de duidelijkheid over taken/rollen die ze invullen nog beter kan.

“Er zijn al heel veel teams en plannen. Maak eerst eens een goede inventarisatie, bouw relaties op en verbindt zaken aan elkaar. Dit zal in wisselend overleg zijn.” – Maatschappelijke partij

Resultaat

Een groot aantal buurtsportcoaches heeft bij de 0-meting al activiteiten georganiseerd in verschillende wijken en voor verschillende doelgroepen. De soorten activiteiten, aantal deelnemers en andere relevante output gegevens worden door de buurtsportcoaches zelf geregistreerd. Enkele andere buurtsportcoaches geven aan dat ze nog niet zo ver zijn en dat men nog in de opstartfase zit voor een pilot of kennismakingsaanbod. Zowel de buurtsportcoaches als de maatschappelijke partijen geven aan dat de doelgroepen en bewoners enthousiast zijn over het gerealiseerde aanbod, dat de activiteiten goed worden ontvangen.

Voor een aantal buurtsportcoaches is het nog niet duidelijk wat er vanuit de gemeente gevraagd wordt wat betreft registratie van resultaten. Voor een enkele buurtsportcoach is dit een reden tot onzekerheid wat bijgehouden moet worden en waar men op afgerekend zal worden.

Effect

Een enkeling ziet al effect op het doel om een hogere sportparticipatie te realiseren. Ook wordt door een enkeling meer maatschappelijke participatie van de doelgroepen ervaren en sociaal beter gedrag van specifieke doelgroepen. Een deel van de buurtsportcoaches geeft echter (logischerwijs) aan dat zo kort na de start nog weinig tot geen effecten merkbaar zijn. De maatschappelijke partijen delen hierin de mening van de buurtsportcoaches.

4. Opvallende verschillen lichting één en lichting twee

De buurtsportcoaches zijn in Rotterdam globaal in twee lichtingen aangesteld. Eind 2012 t/m voorjaar 2013 en zomer 2013 t/m voorjaar 2014. De subsidieaanvragen en verleningen zijn aan de hand van de zelfde voorwaarden gedaan. In dit rapport zijn beide groepen telkens als één geheel geanalyseerd en gepresenteerd. Toch lijken er kleine verschillen tussen de beide groepen. Deze worden in onderstaand hoofdstuk kort weergegeven.

De eerste lichting buurtsportcoach (15,8 fte) is tussen najaar 2012 en voorjaar 2013 aangesteld. De tweede lichting buurtsportcoaches (13,5 fte¹⁰) is tussen zomer 2013 en voorjaar 2014 aangesteld. Er zijn een aantal verschillen die inzichtelijk worden naar aanleiding van analyse van de vragenlijsten. Zo heeft de tweede lichting duidelijk meer buurtsportcoaches die 'uitvoeren' als taak zien en er ook meer tijd aan besteden, dan de eerste lichting. In tabel 5 is te zien dat 21% van de buurtsportcoaches veel tijd bezig is met het uitvoeren van activiteiten. Deze 21% bestaat uit zes buurtsportcoaches, één daarvan zat in de eerste lichting de andere vijf in de tweede lichting.

De buurtsportcoaches uit de tweede lichting hebben als doelgroep duidelijk vaker 'volwassenen' (12% in de eerste lichting t.o.v. 50% in de tweede lichting). Andersom hebben de buurtsportcoaches in de eerste lichting duidelijk vaker de doelgroep 'mensen met een beperking' (29% in de eerste lichting t.o.v. 8% in de tweede lichting).

De buurtsportcoaches uit de beide lichtingen richten zich deels op andere wijken. De deelgemeente Kralingen-Crooswijk is in de eerste lichting in het onderzoek door 6% van de buurtsportcoaches aangegeven, in de tweede lichting richt 42% van de buurtsportcoaches zich op deze wijk. In deelgemeente Feijenoord is dit andersom, in de eerste lichting was 53% van de buurtsportcoach gericht op deze deelgemeente, in de tweede lichting is dit 25%.

Ook in de gekozen doelstellingen zijn een aantal verschillen te zien tussen de eerste en de tweede lichting. Zo is het doel 'verbeteren van sociale cohesie & maatschappelijke participatie van Rotterdammers' bij de tweede lichting het meeste gekozen (92%), terwijl dit doel bij de eerste lichting pas als vijfde naar voren is gekomen (47%). Het 'vergroten van maatschappelijke betrokkenheid van (buurt)organisaties' wordt door de eerste lichting vaker gekozen dan in de tweede lichting (59% t.o.v. 42%).

In de (tussen)rapportage na de 0-meting van de eerste lichting buurtsportcoaches kwam het beeld naar voren dat de buurtsportcoaches last hadden van het feit dat de subsidies jaarlijks werden uitgekeerd aan de werkgevers van de buurtsportcoaches. Dit had een negatief effect op de betrokkenheid van partners en/of op

¹⁰ De som van beide groepen is lager dan het totaal aantal ingevulde fte's. Dit komt voort uit het feit dat aanstellingen uit de eerste lichting zijn uitgebreid, deze uitbreiding is niet meegenomen in de meting van de 2^e lichting. Daarnaast zijn er buurtsportcoaches van start gegaan na aanvang van de meting van de 2^e lichting. Ook zijn er partijen waaraan subsidie is verleend, maar waar de functie van buurtsportcoach nog niet is ingevuld.

het zelf opzetten van een meerjarenplan. Dit signaal is bij de tweede lichting duidelijk minder naar voren gekomen.

In de tweede lichting lijkt meer sprake te zijn van buurtsportcoaches die meer vanuit de werkgever werken aan een specifieke opdracht en minder eerst wensen en behoeften van de doelgroep achterhalen. Hierbij wordt bij het uitvoeren van het aanbod wel samenwerking gezocht met andere partijen, maar staat de invulling al vrij vast. Zo wordt er vanuit een BVO ook deels ingezet op kennismaking met voetbal, terwijl in een aantal wijken er nauwelijks mogelijkheid tot doorstroom is.

Ook lijkt de tweede lichting zich drukker te maken over het wegvallen van de deelgemeenten en wat dat mogelijk voor effecten heeft op sportstimulering (op de verschillende professionals die werkzaam zijn en projecten die zij uitvoeren). Daarnaast vragen een aantal buurtsportcoaches zich af wat de mogelijke effecten zijn voor welzijnswerk, buurtwerk en bijvoorbeeld peuterspeelzalen. Het wegvallen van de deelgemeente viel samen met de onderzoeksperiode voor de tweede lichting, hierdoor is het wellicht logisch dat er in deze groep meer vragen over zijn ontstaan.

Deze verschillen tussen de eerste en tweede lichting zijn (in ieder geval deels) resultaat van andere keuzes vanuit de beleidsafdeling van de gemeente Rotterdam. De gemeente heeft in de verlening van de subsidies voor de twee lichten (nog) meer rekening gehouden met verdeling van de buurtsportcoaches over wijken en doelgroepen. Ook de verminderde ervaren onzekerheid rondom de jaarlijkse subsidieverstrekking kan het resultaat zijn van andere communicatie vanuit de gemeente naar de subsidieaanvragers. De gemeente heeft in ieder geval getracht hierover duidelijker te communiceren.

5. Conclusies en overwegingen

Sinds najaar 2012 zijn 31 aanvragen (30,4 fte) voor de inzet van buurtsportcoaches in de gemeente Rotterdam gehonoreerd. Vanaf september 2012 zijn buurtsportcoaches aangesteld en aan de slag gegaan. Kennispraktijk heeft in het voorjaar van 2013 en 2014 uiteenlopende gegevens verzameld. In de voorgaande hoofdstukken van dit rapport wordt een beeld geschetst van de startsituatie van de buurtsportcoaches. Over die startsituatie is in dit hoofdstuk een aantal conclusies uitgewerkt.

Na het noemen van de conclusie wordt telkens een korte toelichting met aanbevelingen weergegeven. De eerste conclusies gaan inhoudelijk over de startsituatie waarin de huidige buurtsportcoaches aan de slag zijn gegaan. Daarna volgt een reflectie op de gekozen werkwijze van de gemeente Rotterdam. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal conclusies over de inrichting van de monitoring. Zo moeten de conclusies sturingsinformatie bieden voor de wijze waarop de buurtsportcoaches optimale effecten kunnen realiseren in Rotterdam en voor hoe de komende jaren relatief eenvoudig kan worden vastgesteld welke opbrengsten de buurtsportcoaches op welke manier hebben gerealiseerd.

5.1 Inhoudelijk

Deze paragraaf geeft een overzicht van inhoudelijke conclusies die worden getrokken aan de hand van de verkregen onderzoeksinformatie. De conclusies bevat, naast verdere uitleg, ook specifieke aanbevelingen.

Buurtsportcoaches zijn vooral aangesteld om (moeilijk bereikbare) doelgroepen te bereiken in deelgemeenten wijken waar de (sport)participatie laag is.

Buurtsportcoaches zijn vooral aangesteld in de deelgemeenten Feijenoord, Charlois, Noord, IJsselmonde en Delfshaven en richten zich het vaakst op jeugd/jongeren van 12 tot 18 jaar, senioren van 55 jaar en ouder en kinderen van 6 tot 12 jaar. Deze doelgroepen sluiten aan op de doelgroepen die genoemd worden in lokaal beleid, alleen de doelgroep mensen met een beperking krijgt wellicht minder aandacht dan gewenst. Er zijn enkele gemeentebrede buurtsportcoaches met specifieke thema's als de combinatie sport & werk en zorg & sport. De buurtsportcoaches willen voor deze doelgroepen het beweeggedrag verbeteren, ze een gezondere leefstijl aanmeten en de sportparticipatie onder de doelgroep verhogen. In de voorwaarden voor de inzet van de buurtsportcoaches staat dat er aandacht moet zijn voor wijken waar de sportparticipatie laag is. In de deelgemeenten Overschie, Hoek van Holland, Pernis, en Hoogvliet, zijn ondanks een lage (sport)participatie weinig buurtsportcoaches actief.

Aanbevolen wordt om wanneer er subsidies om wat voor reden dan ook niet voortgezet worden, bij het honoreren van nieuwe aanvragen ervoor te zorgen dat deze deelgemeenten bediend worden. De doelgroep waar tot op heden op wordt ingezet, sluit goed aan op de gestelde beleidskaders, aanbevolen wordt dit te

continueren. Daarnaast zou nog specifiek ingezet kunnen worden op laag opgeleiden, vrouwen en niet-westerse Rotterdammers, omdat bij hen de sportparticipatie ook nog relatief laag is.¹¹

Iedere buurtsportcoach kent een unieke startsituatie, locatie en opdracht.

In de ene buurt zijn wel veel voorzieningen op sport- en beweeggebied (denk aan sportverenigingen, -zalen, -velden, Cruijff Courts, Krajicek playgrounds, parken etc.), in de andere niet of minder. Daarnaast zijn er in de buurten veel verschillen tussen culturen en structuren van sectoren en organisaties. De ene buurtsportcoach kan voortborduren op eerdere projecten of programma's, de ander begint bij nul met draagvlak creëren en behoefte peiling. De ene buurtsportcoach werkt op operationeel niveau, de andere op meer tactisch/strategisch niveau maar het merendeel van de buurtsportcoaches in Rotterdam werkt op tactisch/strategisch niveau. Kortom iedere buurtsportcoach in Rotterdam kent een unieke startsituatie, die onderling maar deels vergelijkbaar zijn.

Naast het feit dat de buurtsportcoaches, wat betreft persoonlijke kennis en competenties, goed moeten kunnen anticiperen op de startsituatie kan de startsituatie zelf ook effect hebben op de te behalen resultaten. Daar waar de startsituatie nog weinig basis biedt voor de werkzaamheden van de buurtsportcoach (geen samenwerking, geen contact met de doelgroep, geen bekendheid in de buurt) is het ook te verwachten dat er minder (snel) resultaat wordt behaald op bijvoorbeeld het organiseren van activiteiten en het structureel in beweging krijgen van de doelgroep. Hier zal namelijk meer tijd in die voorfase (creëren van een basis) geïnvesteerd moet worden. Wanneer de inzet van de buurtsportcoaches wordt geëvalueerd moet in de beschrijving en beoordeling van de resultaten en de effecten van de buurtsportcoach dus ook rekening worden gehouden met de startsituatie.

Aanbevolen wordt om bij de verschillende evaluatiemomenten rondom de inzet van de buurtsportcoaches rekening te houden met de individuele startsituaties. Daarnaast dient bij het aanstellen van nieuwe buurtsportcoaches de opdracht afgestemd te worden op de startsituatie. Hiervoor is bij aanvang dan ook beperkte kennis over de startsituatie van belang. De gemeente, lokale maatschappelijke partijen, waaronder mogelijke werkgevers en samenwerkingspartners kunnen hier een rol in spelen. Wanneer er basiskennis is over de startsituatie kan worden bepaald of een buurtsportcoach op operationeel niveau of tactisch/strategisch niveau gewenst is en welke competenties van de toekomstig buurtsportcoach van belang zijn.

De doelen die worden beoogd zijn divers.

De inzet van de buurtsportcoaches is vooral gericht op het 'verbeteren van beweeggedrag/ gezonde leefstijl van Rotterdammers' en het 'verhogen van sportparticipatie van 64% in 2013 en naar 70% in 2016'. De grootste meerwaarde die de buurtsportcoaches zelf van hun inzet verwachten, is op het 'verhogen van de sportparticipatie', 'verbeteren van sociale cohesie & maatschappelijke participatie' en 'talentontwikkeling/zelfontplooiing'. Alle buurtsportcoaches hebben meerdere doelen en zien verschillende

¹¹ bron: 'Sportdeelname en andere vormen van bewegen door Rotterdammers, 2011' (Gemeente Rotterdam, 2012)

mogelijke neveneffecten. Daar waar de ene buurtsportcoach vooral succes behaalt als er een nieuwe vorm van samenwerking ontstaat tussen maatschappelijke partijen, zal een andere buurtsportcoach succes behalen als er nieuw aanbod is gecreëerd voor een specifieke doelgroep.

Om recht te doen aan de soms grote verschillen tussen buurtsportcoaches wordt aanbevolen om ook per buurtsportcoach specifiek gegevens te blijven verzamelen. Om voor elke buurtsportcoach inzichtelijk te kunnen maken hoe het proces is verlopen, wat de resultaten zijn en wat de effecten zijn, is het wenselijk met behulp van kwalitatieve meetmethoden (een 1- en 2-meting aansluitend op de gehanteerde methode van de 0-meting) informatie te blijven verzamelen. Hierbij heeft het de voorkeur om ook de registraties van de buurtsportcoaches zelf mee te nemen, omdat deze nog meer extra inzicht kunnen geven in specifieke processen over de jaren heen.

De buurtsportcoaches streven naar vraaggericht werken, naar zelfredzaamheid van burgers en organisaties en naar een verbindende meer dan een uitvoerende rol.

De buurtsportcoaches in Rotterdam werken zowel vraaggericht als aanbodgericht. Wel lijkt de balans in het algemeen wat te verschuiven naar meer vraaggericht in vergelijking met eerdere projecten en eerdere sportprofessionals. Meer dan in deze voorgaande initiatieven werkt de buurtsportcoach vanuit de behoeften van doelgroepen, hoewel dat niet betekent dat er geen koppeling met bestaand sportaanbod wordt gezocht. Bij sommige doelgroepen bijvoorbeeld ouderen komt naar voren dat de buurtsportcoaches niet altijd sterk vraaggericht kunnen werken. Deze doelgroep weet vaak niet wat ze zouden willen doen wat betreft in beweging komen. Daarnaast gaat het bij een deel van deze doelgroep ook niet primair om het in beweging komen maar ook meer om de sociale aspecten tijdens en rondom het beweegaanbod.

Ook streven de buurtsportcoaches meer naar zelfredzaamheid van burgers en organisaties dan vanuit eerdere projecten en bij eerdere sportprofessionals het geval was. Waar bijvoorbeeld combinatiefunctionarissen in veel gemeenten structureel zorgen voor kwalitatief hoogwaardig sportaanbod op een bepaalde locatie, streven verschillende buurtsportcoaches in Rotterdam naar het toerusten van burgers of organisaties om zelf nieuw sportaanbod te realiseren. Daarbij wordt meestal een tijdelijke of afnemende inzet van een buurtsportcoach op een bepaalde locatie nagestreefd. Tot slot valt op dat de buurtsportcoaches in Rotterdam, meer dan bij eerdere projecten en eerdere professionals, gericht zijn op verbinden in plaats van zelf uitvoeren. Een deel van de buurtsportcoaches, vooral op sportpleinen in bepaalde buurten, is wel echt zelf als begeleiders van sportactiviteiten actief.

Aanbevolen wordt daarom om deze werkwijze te blijven stimuleren. Deze werkwijze sluit goed aan bij de beoogde doelen die gerealiseerd dienen te worden met de inzet van de buurtsportcoaches in Rotterdam. Deze doelen zijn gericht op de langere termijn en kunnen alleen gerealiseerd worden als burgers en maatschappelijke partijen hierin een structurele rol gaan spelen.

Sommige buurtsportcoaches weten goed van elkaar wat ze doen en hoe ze kunnen samenwerken, terwijl dit bij andere buurtsportcoaches minder bekend is.

Er zijn buurtsportcoaches die relatief veel onderling contact hebben, ervaringen delen en proberen gezamenlijk oplossingen te vinden op vragen. Er zijn ook buurtsportcoaches die vooral zelfstandig werken met hun eigen ideeën, opdrachten, oplossingen en betrokken maatschappelijke partijen. De buurtsportcoaches in dienst van Rotterdam Sportsupport hebben over het algemeen meer onderling contact met elkaar dan de buurtsportcoaches in dienst van andere organisaties.

Aanbevolen wordt om structurele contact momenten tussen de buurtsportcoaches te creëren. Het is waardevol dat de buurtsportcoaches in de toekomst meer met elkaar in contact (kunnen) komen. Ze kunnen meer van elkaar leren dan nu het geval is. De gemeente is de enige organisatie die zicht heeft op de inzet van alle buurtsportcoaches in Rotterdam. De gemeente dient na te gaan welke rol zij in het organiseren van contact momenten willen spelen en welke eisen ze eventueel aan werkgevers willen en mogen stellen. Als vorm waarin dit contact kan plaatsvinden is wellicht het actief organiseren van een bijeenkomsten bijvoorbeeld één keer in de twee maanden geschikter dan een online platform. Bij een bijeenkomst kunnen specifieke thema's gekozen worden waarbij de buurtsportcoaches per bijeenkomst kunnen kiezen of ze zullen deelnemen. Online discussies kunnen snel 'doodbloeden' doordat buurtsportcoaches niet de tijd nemen om zich hier mee bezig te houden. De agenda 'blokken' voor een bijeenkomst blijkt in de praktijk vaak makkelijker te zijn.

Als werkgever van een groot deel van de buurtsportcoaches zou ook Rotterdam Sportsupport hier een belangrijke rol in kunnen spelen. De gemeente Rotterdam kan in overleg met de werkgevers bepalen welke rol de verschillende werkgevers, en Rotterdam Sportsupport in het bijzonder, zelf kunnen, willen en moeten spelen. De invulling van de bijeenkomsten kan variëren van onderlinge afstemming van buurtsportcoaches in eenzelfde gedeelte van de stad, het informeren van collega's over eigen thema's (sport-werk, sport-zorg, sport-jeugdzorg), het delen van successen of tegenvallers tot het aanbieden van specifieke trainingen.

Doorleiden naar de sportverenigingen/ sportaanbieder is geen hoofddoelstelling en de context is hier soms ook beperkend in.

Hoofddoelstelling op sportgebied voor de gemeente Rotterdam is het verhogen van de sportparticipatie. De inzet van de buurtsportcoaches in Rotterdam draagt hier aan bij. Echter de wijze waarop die sportparticipatie wordt vormgegeven heeft soms een wat meer tijdelijke vorm. Bijvoorbeeld door deel te nemen aan een straatvoetbalcompetitie verhoogt de sportparticipatie onder de deelnemers, maar dit is niet zo structureel als lidmaatschap bij een voetbalvereniging. De doorstroom naar de sportverenigingen is bij de meeste buurtsportcoaches geen primair doel en bij sommige zelfs niet eens mogelijk. Soms is het niet mogelijk doordat er bijvoorbeeld geen/ weinig faciliteiten en/of sportverenigingen zijn in bepaalde wijken of doordat er een ledenstop is bij de sportverenigingen waar de buurtsportcoaches kennismakingsaanbod voor verzorgen. Ook zijn er buurtsportcoaches waarbij de sportparticipatie niet het primaire doel is maar de focus meer ligt op maatschappelijke doelen.

De gemeente dient na te gaan of ze wellicht een visie willen ontwikkelen op sportkennismaking. Omdat soms de sportvoorzieningen niet toerijkend zijn en er geen doorstroom kan plaatsvinden i.v.m. ledenstop dient het doel en de visie achter sportkennismaking duidelijk bepaald te worden. Als de visie achter kennismaking is dat het moet leiden tot doorstroom naar sportaanbieder dan zal dit in de huidige structuur niet optimaal vormgegeven kunnen worden. Als de visie achter kennismaking is dat er met wat meer vaste kennismakingsmomenten ook al sprake is van sportparticipatie dan voldoet de kennismaking zoals hij nu is ingericht.

Communicatie (met organisaties en doelgroepen) lijkt de belangrijkste procesfactoren rondom de inzet van de buurtsportcoaches.

Communicatie met zowel de doelgroep als de betrokken partijen worden beide gezien als belangrijke procesfactoren die veel invloed (zowel positief als negatief) kunnen hebben op het behalen van de doelstellingen. Oftewel de vaardigheden om zowel op strategisch, tactisch als operationeel niveau te communiceren zijn bepalend voor de effecten die worden gerealiseerd. Het is dus erg belangrijk dat de buurtsportcoach die verschillende vormen van communicatie goed beheerst. Hierbij is het niet vanzelfsprekend dat een buurtsportcoach dit zowel operationeel (met de doelgroep, bijvoorbeeld jongeren) als strategisch (met bijvoorbeeld directeuren of bestuurders) goed kan. Het verschilt per buurtsportcoach op welke niveaus hij of zij werkt en is gericht. Mogelijk dat de buurtsportcoaches hierin extra ondersteund kunnen worden. De werkgevers spelen hier mogelijk een rol in, maar ook de gemeente zou hier ondersteuning op kunnen bieden vanwege het grote belang om de gewenste effecten te realiseren.

Aanbevolen wordt dat de gemeente het belang van goede communicatie bij de werkgevers onder de aandacht brengt en hen aangeeft dat het van belang is om in kaart te brengen wat de mogelijkheden/ wensen en behoeften van de buurtsportcoaches zijn op het gebied van communicatie en waar mogelijke bijscholing te vinden is. Dit kan de gemeente onder de aandacht brengen van de werkgevers, of de werkgevers hierin zelfs faciliteren/ ondersteunen.

De gemeente Rotterdam is 'lerend onderweg' met de inzet van de buurtsportcoaches.

Er zijn verschillen gevonden tussen de eerste en de tweede lichter buurtsportcoaches die onder andere voortkomen uit acties van de gemeente. De verschuiving van doelgroepen en wijken is een gevolg zijn van keuzes in het al dan niet honoreren van bepaalde aanvragen. Ook de verminderde ervaren onzekerheid rondom de jaarlijkse subsidieverstrekking kan het resultaat zijn van andere/ duidelijkere communicatie vanuit de gemeente naar de subsidieaanvragers. Hiermee toont de gemeente Rotterdam aan open te staan voor adviezen om de inzet van de buurtsportcoaches nog beter vorm te geven.

Aanbevolen wordt om dit rapport van de 0-meting van de volledige groep buurtsportcoaches nauwkeurig door te nemen en te vertalen naar actiepunten voor de gemeentelijke organisatie, werkgever en buurtsportcoaches zelf.

5.2 Reflectie op de gekozen werkwijze van de gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam heeft de buurtsportcoaches snel en via een heldere procedure, via maatschappelijke partners, aangesteld. De gehanteerde procedure en aanpak is door het Rijk open gelaten aan gemeenten. Iedere aanpak kent voor- en nadelen en hieronder is een aantal belangrijke kenmerken/ aandachtspunten bij de Rotterdamse aanpak uitgewerkt:

- De aanpak daagt maatschappelijke partners, deelgemeenten en bewoners uit om zelf met plannen te komen. Dit sluit aan bij de visie van de gemeente Rotterdam over hun rol als overheid. Zij willen regie voeren en zorgen dat de inzet past binnen de door de gemeente bepaalde kaders, maar niet sturen op de uitvoering.
- Door het werkgeverschap en de cofinanciering volledig bij andere maatschappelijke partijen te zetten is er geen financiële inbreng vanuit de gemeente. Hierdoor zijn er geen financiële risico's voor de gemeente voor de inzet van de buurtsportcoaches wat de inzet ook minder politiek gevoelig maakt. Dit kan een positief effect hebben op de duurzaamheid van de inzet. Die wordt namelijk vooral bepaald door de partners in de buurten en wijken en niet alleen door gemeentelijk beleid. Echter met het verdwijnen van de deelgemeenten wordt zichtbaar dat toch een groter deel van de cofinanciering bij de verschillende deelgemeenten lag, dit dient nu door de Gemeente Rotterdam overgenomen te worden. Hierdoor wordt de duurzaamheid en voortzetting van de inzet van de buurtsportcoaches toch kwetsbaarder. Voor optimaal rendement op doelstellingen van de projectaanvragen en op hun bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelen en Rijksdoelen lijkt sturing en actieve betrokkenheid vanuit de gemeente wel wenselijk. Hierbij moet ook de ruimte geboden worden aan buurtsportcoaches om ook bij te dragen aan de eigen doelen en belangen van organisaties waar ze in dienst zijn. Goed zicht op de individuele buurtsportcoaches van de gemeente is nodig om te kunnen inschatten wanneer die eigen doelen en belangen gaan overheersen en niet meer aansluiten op de gemeentelijke doelen en afgesproken voorwaarden. De gemeente is nu open en actief betrokken en het is van belang dat dit zo blijft.
- De gemeente Rotterdam heeft voor de maximaal mogelijke Rijksmiddelen geopteerd en deze ook vanuit het Rijk ontvangen. Hierdoor weet de gemeente optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden en beschikbare financiering van de Brede impuls combinatiefuncties vanuit het Rijk. Informatie vanuit het Rijk dient goed in de gaten gehouden te worden om nieuwe mogelijkheden in beeld te hebben, maar ook om van eventuele aanpassingen snel op de hoogte te zijn.
- Doordat de inzet van de buurtsportcoaches wordt ingevuld op basis van honorering van aanvragen vanuit verschillende maatschappelijke partijen zijn er hele grote verschillen in doelen, functieprofielen en startsituaties van buurtsportcoaches. Er is geen duidelijk profiel en hierdoor geen simpele uitleg wat een buurtsportcoach (in Rotterdam) is. Dit kan bij de politiek, burgers, niet direct betrokken maatschappelijke organisatie (ook sportverenigingen) vragen oproepen. Om dit deels te ondervangen is meer aandacht voor communicatie en zichtbaarheid wenselijk. De buurtsportcoaches, betrokken maatschappelijke partijen, werkgevers en de gemeente kunnen hier actief een rol in spelen.

- Er zijn overzichtelijke criteria voor het, al dan niet, toekennen van subsidies om een buurtsportcoach aan te stellen, echter deze toekenning is niet openbaar voor derden. Daarnaast is er geen overzicht met gehonoreerde aanvragen die ingezien kunnen worden door derden. Transparantie (wellicht semi-anoniem¹²) kan gewenst zijn om overlap in toekomstige aanvragen te voorkomen en om maatschappelijke partijen de kans te bieden actief contact te zoeken met werkgevers van buurtsportcoaches.
- De werkwijze van de inzet van de buurtsportcoaches in Rotterdam maakt het op dit moment niet duidelijk of de buurtsportcoach een tijdelijke of structurele functie is. Enkelen streven er naar om zichzelf overbodig te maken, maar de meesten zien dat op korte termijn niet gebeuren. Verschillende buurtsportcoaches gaan er van uit dat een deel van de kwetsbare doelgroepen die zijn bedienen, de stap niet zal kunnen maken naar reguliere sportaanbod. Reguliere sportaanbod is voor deze doelgroep vaak nog niet voldoende toegankelijk. Het is voor de gemeente van belang om te gaan bepalen wat dit betekent. Is het mogelijk dat buurtsportcoaches ook op lange termijn structureel op een eenzelfde plek worden ingezet? Of moet altijd na enkele jaren (bijvoorbeeld drie) een structuur door de buurtsportcoach zijn opgebouwd die zichzelf in stand kan houden?

5.3 Monitoring

Gedurende de uitvoering van de nulmeting van de buurtsportcoaches in Rotterdam zijn verschillende zaken naar voren gekomen die van belang zijn voor een goede vervolgmeting. Hieronder volgt een aantal concluderende opmerkingen over de inrichtingen en uitvoering van deze en verdere monitoring.

Goede afstemming tussen onderzoeksinstrumenten en met de partners is belangrijk om goede respons en open samenwerkingsrelatie te behouden.

In de beginfase is er extra aandacht geweest voor afstemming van deze monitoring met andere gegevensverzameling. Onder andere de rapportage van de verschillende werkgever aan de gemeente in verband met de subsidieverantwoording en de monitoring van de sportplusverenigingen door onderzoeksbureau Verwey-Jonker in opdracht van Rotterdam Sportsupport. Daarnaast lopen er bij een aantal buurtsportcoaches nog andere onderzoekstrajecten en evaluatiemomenten. Om de goodwill van de betrokken maatschappelijke partijen te behouden is het belangrijk dat de onderzoeken worden afgestemd en waar mogelijk informatie wordt gedeeld. Daarnaast zou voor betrokken partijen wellicht een overzicht over dit geheel wenselijk zijn. In het bijlagenboek is een overzicht weergegeven van de belangrijkste meetinstrumenten/ onderzoeken die lopen rondom de inzet van de buurtsportcoaches in Rotterdam. Dit kan na afronding van de 0-meting verder aangevuld worden.

Borduur voort op de ingezette meetinstrumenten en maak afspraken over de eindmeting.

Nu de 0-metingen van de beide lichten tot één geheel zijn gevormd is dit een goede basis voor vergelijkbare vervolgmetingen. Het is interessant om een procesevaluatie bij beide lichten te doen in het najaar van 2014.

¹² In de toekenning zou bijvoorbeeld wel de werkgever en de globale werkzaamheden genoemd kunnen worden maar niet de buurtsportcoach zelf met contactgegevens.

De eindmeting zou najaar 2015 kunnen plaatsvinden. Zo wordt over de jaren heen een goed beeld geschetst van de inzet en de resultaten van de buurtsportcoaches in Rotterdam.

Gebruik de resultaten van de monitoring zorgvuldig in werkprocessen en communiceer over de uitkomsten.

Deze nulmeting bevat waardevolle informatie over de inzet van de 32 fte buurtsportcoaches in Rotterdam. Om recht te doen aan de monitoring, de inzet van de betrokken partijen en het vertrouwen dat is gegeven met het delen van informatie is het belangrijk om de uitkomsten te communiceren aan alle betrokken en op een zorgvuldig wijze te verwerken in werkprocessen.